

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

MAANDOVERZICHT

No. 5 61956

B I N N E N L A N D S E V E I L I G H E I D S D I E N S T
V E R T R O U W E L I J K

Maandoverzicht no. 5/6 - 1956

I N H O U D

- I Communisme Internationaal
- II Activiteit van de C.P.N. en haar
 hulporganisaties
- III Andere Stromingen
- IV Activiteit van Indonesiërs, West-Indiërs
 en Chinezen
- V Agenda
- VI Overzichten der stakingen in de maand
 mei 1956 (1) en juni 1956 (2)

Bijlage I

HOOFDSTUK I - COMMUNISME INTERNATIONAAL

Déstalinisatie

In de communistische partijen van Frankrijk, Italië en Groot-Brittannië zijn ernstige protesten gerezen tegen de wijze waarop Moskou de afrekening met de excessen van de persoonsverheerlijking wereldkundig heeft gemaakt en die huns inziens de vijanden van het communisme in de kaart heeft gespeeld. Vooral richt de kritiek zich tegen de Sowjet-Russische partij-secretaris Chroestsjow, die waarschijnlijk wel namens de gehele collectieve leiding, zijn inmiddels wijd verbreide maar aanvankelijk geheime anti-Stalin-toespraak afstak aan het einde van het XXste congres (24/25 febr. 1956).

De communistische vertogen uit Rome, Parijs en Londen bevestigen in zekere zin de hypothese, dat deze opzienbarende afrekening met de dode Stalin een éénzijdige beleids-handeling van Moskou is, die vele partij-prominenten buiten het Sowjet-blok heeft overrompeld, doordat zij voor voldongen feiten werden geplaatst.

Het is niet zó, dat de westerse communisten uitsluitend uit de burgerlijke pers hebben moeten vernemen wat er in de Sowjet-Unie nu eigenlijk aan de hand is.

Het is wel zó, dat de publicatie van een bepaalde versie van de Chroestsjow-rede, vrijgegeven door het State Department der Verenigde Staten, de ganse affaire zodanig oprakelde, dat de partij-leiders in het Westen, wilden zij aan prestige niet nog meer inboeten, wel duidelijker moesten gaan reageren tegenover de massa hunner aanhang.

Een periode van welhaast vier maanden, waarin alle westerse communistische partijen een ernstige beleids-crisis moesten doorstaan, lijkt thans in eerste aanleg te zijn afgesloten met de publicatie van standpunten der diverse westerse communistische leidingen, niet alleen in de genoemde drie grote landen, maar ook elders, o.a. in Nederland (zie hoofdstuk II).

Voorlichting van twee kanten

Ter recapitulatie moge er aan worden herinnerd, dat er sedert medio maart j.l. tweeërlei soort voorlichting over de jongste veranderingen in de Sowjet-Unie is geweest: enerzijds die van niet-communistische kant, anderzijds die van de zijde der Partij, beide onvolledig en voor wat de communistische pers aangaat zonder verwijzing naar de geheime rede van Chroestsjow.

Nadat de westerse pers op 16 en 17 maart j.l. geruchten uit diplomatieke bron over bedoelde Chroestsjow-rede publiceerde, was er eerst een veelzeggend stilzwijgen

I/2

van de westerse communisten, later gevolgd door aarzelende démenti's, bruuske afwijzing van "bourgeois-lasterpraat" en pas veel later een schoorvoetend terugkrabbelen en een erkennen van de juistheid van een deel der feiten.

Reeds toen kon - ook door de westerse communisten - worden beschikt over het anti-Stalinmateriaal resp. in de Italiaanse partijpers ("Unità" 15-3-1956), de Oost-Duitse bladen ("Neues Deutschland" 4 en 20 maart 1956) en de Joegoslavische "Borba" (18/20 maart 1956); daarenboven in de pers van de satellietlanden, waarbij Polen bijzonder heftig, Roemenië, Bulgarije en Hongarije beheerster en Tsjecho-Slowakije gereserveerd uit de bus kwamen t.a.v. de verboddeling van de persoonsverheerlijking en de daaruit voortgekomen uitwassen der stalinistische praktijken.

In de Sowjet-Unie zelf moet het van meet af aan hebben gegonsd van de geruchten over de grote ommekeer, die Chroestsjow had ingeluid, maar merkwaardig genoeg is het er tot heden niet van gekomen om iets te publiceren over het bestaan of de inhoud van de befaamde anti-Stalinrede.

De Sowjet-Unie volstond - eerst op 28 maart 1956 - met een lijvig hoofdartikel in het officiële partijdagblad "Prawda", gericht tegen de persoonscultus en haar excessen. Op 5 april j.l. volgde, in verbanddaarmede, een tweede hoofdartikel als een soort politieke rem op onbesuisde reacties en ter waarborging van het onbeperkte oppergezag van de Partij, ook in de toekomst.

De C.P.S.U. heeft onmiskenbaar grote zorgen om na drie jaren van gestage en mogelijk welberekende voorbereiding te voorkomen, dat de thans officiële Stalin-onttroning het Sowjet-rijk ernstig zou schaden. Waarom dit alles op een zoveel beroering wekkende manier, drie jaar na Stalins dood, moest gebeuren, blijft nog steeds een niet te doorgronden zaak. In elk geval is deze "vuile was" van Moskou - om een woord van C.P.N.-secretaris Paul de Groot te bezigen - thans van de openbare weg af zichtbaar geworden, internationaal te kijk voor vriend en buitenstaander.

Het Kremlin zal zich in deze affaire wellicht niet langer kunnen onttrekken aan een overleg, dat de communistenleiders buiten het Sowjet-blok alsnog met klem van redenen verlangen. Informatieve bezoeken van westerse communisten aan Moskou bevestigen in zekere zin deze veronderstelling.

Protesten en verzoeken.

De Franse Communistische Partij heeft in een officiële "Verklaring" van haar dagelijks bestuur, i.c. het Politiek Bureau, op die noodzakelijkheid gewezen, evenals de politiek minder zwaar wegende Britse communistische partij,

I/3

I/3

die het dan ook wat bescheidener doet.

Na de westerse publicaties van de tekst van een geheime Chroestsjow-rede heeft de P.C.F. aan Moskou verzocht om de authentieke tekst over te leggen, opdat zij een oordeel kan vormen over aangelegenheden, welke zij in eerste instantie van de buitenwacht moest vernemen.

Gezagsverhoudingen

De machthebbers in de Sowjet-Unie zullen, zoals gezegd, de kritische standpunten van een aantal westerse communistenleiders, onder wie ook de Italiaanse partijsecretaris Palmiro Togliatti, bezwaarlijk kunnen negeren willen zij hun leidende positie behouden.

De steeds breder om zich heen grijpende Stalin-affaire demonstreert, dat er aan de terzake genomen beslissingen van het Kremlin tevens internationale partijproblemen vastzitten. De verhouding tussen de C.P.S.U. en de overige communistische partijen lijkt daarvan niet de minst belangrijke te zijn.

Nikita Chroestjow heeft, zoals bekend, op het XXste congres nadrukkelijk verkondigd, dat het socialisme is uitgegroeid van een stelsel in één land tot een systeem van wereldomvattend karakter. Ook in verband met die verklaring rijst de vraag welke verantwoordelijkheden dit in de toekomst internationaal op de Sowjet-Unie, "het vaderland van het socialisme" zal leggen. ~~Daarom~~ of de gezagsverhouding tussen Moskou en de communistische partijen over de gehele wereld fundamenteel zal blijven bestaan, zoals zij zich onder het regiem van Stalin heeft ontwikkeld.

De rede van Togliatti

Deze kwestie is bijzonder actueel geworden sedert de Italiaanse partijsecretaris Togliatti een pleidooi heeft gehouden voor het veel losser maken van de banden met Moskou. Hij heeft in een vraaggeloesprek met het blad "Nuovi Argomenti" - in extenso overgenomen door zijneigen dagblad "Unità" (17-6-1956) - de noodzaak bepleit van een zelfstandige koers der nationale communisten.

Uit de woordkeus van Togliatti, zoals deze in "Unità" naar voren komt, zou men kunnen afleiden, dat hij tactisch nog meerdere kanten uit kan. Een ondertoon van diep teleurgesteld zijn in Stalin en diens op initiatief van Moskou thans verketterd bewind is ook bij Togliatti te beluisteren.

Aangezien reacties van Moskou ontbreken, valt bezwaarlijk vast te stellen of, en in hoeverre Togliatti tornt aan de grondvesten van een internationaal communistisch systeem, zoals dit niet alleen Lenin maar ook

I/4

de thans in zo menig opzicht gelaakte Stalin voordurend voor ogen moet hebben gestaan.

De jongste verklaring van Togliatti kan ernstige principiële verwarring in het internationale communistische kamp veroorzaken, in het bijzonder wat betreft zijn hiervoren gesignaleerde pleidooi voor een ver doorgevoerde autonomie van de nationale communistische partijen.

Tegen Chroestsjow en andere verantwoordelijke medewerkers van Stalin

Volgens de algemeen-secretaris der Italiaanse communistische partij zou het een ernstige en belachelijke dwaling zijn te geloven, dat de nieuwe situatie een breuk met een groot Sowjet-verleden betekent.

Chroestsjow zou, aldus ging Togliatti voort, in zijn rede van het congres de goede dingen, die Stalin had gedaan, niet hebben vermeld. Toch had hij in zijn toespraak zelf gewaagd dat er perioden waren geweest, waarin brede solidariteit rond Stalin had bestaan.

Togliatti kritiseerde Chroestsjow voor het in het verleden helpen opbouwen van de Stalin-mythe en hij kon het niet met hem eens zijn, waar Chroestsjow indertijd het elimineren van Stalin of zelfs het verminderen van diens macht onmogelijk had geacht, omdat zulk een beweging een ineenstorting van het regiem zou hebben veroorzaakt. Een soortgelijke argumentatie verscheen van de kant van Pierre Courtade in de "Humanité", waarmede het C.P.N.-dagblad "De Waarheid" zo ijverig heeft gecolporteerd. (zie M.O. 4/56 hoofdstuk I.)

Het leek Togliatti juister te erkennen, dat Stalin, ondanks zijn dwalingen, de instemming had van een breed deel der natie en derhalve, in de eerste plaats, van de leidende groep zijner regering. Togliatti verlangt een onderzoek naar de verantwoordelijkheid van de gehele leidende groep, met inbegrip van die kameraden, die heden ten dage het initiatief namen bij het aan de kaak stellen van de dwalingen van Stalin en de konsekwenties daarvan.

Togliatti gaat, ondanks alle kritische opmerkingen zijnerzijds, voort om ook in het vraaggesprek met "Nuovi Argomenti" de geijkte Sowjet-propaganda te ondersteunen, waar hij de konsekwentie van de dénunciatie van Stalin kenschetst als een "nieuwe democratische vooruitgang der socialistische maatschappij, een machtige bijdrage tot een beter begrip tussen de volkeren en een voortschrijding van socialisme en vrede".

Toekomst van het communisme

Voortbordurend op het patroon van de "parlementaire

weg", die Chroestsjow als een tactische mogelijkheid voor de zegepraal van het socialisme in de kapitalistische wereld had gegeven, sprak Togliatti ook over de toekomst van het communisme.

De Sowjet-Unie kan, zijns inziens, niet langer gelden als enige voorbeeld voor de communisten over de gehele wereld.

In een latere toespraak accentueerde hij vooral het belang van de eigen, nationale ervaringen, waaruit de communisten vóór alles zullen moeten putten. In dezelfde rede gaf hij toe, dat de tekst van de door het State Department vrijgegeven bewerking van de Chroestsjow-rede authentieke feiten bevat.

De "harde" communisten in Italië (o.w. de met Togliatti op gespannen voet verkerende leider Secchia) protesteren inmiddels tegen Togliatti's opvattingen die hen te soepel en te weinig strijdbaar lijken. Zij zijn, evenals een aantal Franse communistische leiders, kennelijk ook nu nog geporteerd voor een meer offensieve tactiek, die wijlen Stalin in het internationale communisme voorstond.

Anderzijds blijkt uit de eerste reacties op Togliatti's visie, dat een aantal intellectuelen van de C.P.-Italië in soepele aanpassing nog veel verder zou willen gaan dan de partij-secretaris. Zij pleiten voor een herziening en een opnieuw formuleren van de marxistische partijdoctrine. Al die botsende meningen getuigen van een moeizaam aanpassen aan een toestand, die de communisten ook internationaal in grote organisatorische moeilijkheden heeft gebracht.

De Franse en Britse reacties.

De P.C.F. heeft drie van haar prominenten voor het verkrijgen van opheldering en het eventueel inwinnen van instructies naar Moskou gestuurd. Het Politiek Bureau der Franse communistische partij betreurt in zijn "Verklaring" van 18-6-1956 de wijze waarop het verslag van kameraad Chroestsjow bekend werd, waardoor de burgerlijke pers in staat was feiten te publiceren waar de Franse communisten niet van af wisten. Een dergelijke stand van zaken wordt niet gunstig geacht voor een normale discussie van deze vraagstukken in de Partij, maar vergemakkelijkt integendeel de speculaties en de manoeuvres van de vijanden van het communisme.

Gematigder dan Togliatti erkent het Politiek Bureau der P.C.F. in de "Verklaring" wel de noodzaak van de bestrijding van de persoonsverheerlijking, maar acht het niet rechtvaardig, dat heden ten dage alles wat er negatief

I/6

was in de activiteit van de C.P.S.U. alleen aan Stalin wordt toegeschreven.

Een diepere marxistische analyse wordt onontbeerlijk geacht om alle omstandigheden te leren kennen, waaronder de persoonlijke macht van Stalin werd uitgeoefend.

Deze cultus, zo wordt nog in de P.C.F.-verklaring vastgesteld, werd vergemakkelijkt door de positie van de Sowjet-Unie. Deze stond lang alleen in een wereld van vijanden, een positie, die uiterste inspanning van de krachten van het volk eiste, een ijzeren discipline en rigoureuze centralisatie van de macht van de proletarische staat.

Het valt op, dat het Politiek Bureau van de P.C.F., ondanks het onderschrijven van Stalin's ernstige gebreken, de overleden leider in menig opzicht nog in bescherming neemt tegen zijn huidige belagers, al wordt dan aan het eind instemming betuigd met de intenties van de tegenwoordige machthebbers in de Sowjet-Unie, wier denkbeelden bevruchtend moeten werken op het a.s. XIVe congres van de Franse partij.

Evenmin als de communistische partijen in Frankrijk en Italië is de Britse partij het eens met de Sowjet-Russische partijleider Chroestsjow, waar deze alle fouten van het Sowjet-regiem aan Stalin wijt. Het is ook haars inziens nodig een diepgaande marxistische analyse te maken van de degeneratie van de Sowjet-partijdemocratie. De Britse communistische partij betreurt het eveneens, dat zij niet van tevoren op de hoogte is gesteld van Chroestsjows rapport over Stalin, uitgebracht op het jongste partijcongres in Moskou.

De Britse communistische partij heeft haar verbazing te kennen gegeven dat ook nu nog doodvonnissen in de Sowjet-Unie worden uitgesproken. Kennelijk wordt daarbij gedoeld op de terechtstelling van Abakoemov met enige medeplichtigen en nog later op de executie van Bagirov c.s., lieden, die in het zuiveringsapparaat van Beria's geheime politie zodanige handlangersdiensten zouden hebben verricht, dat zij naar het oordeel van de huidige Sowjet-justitie des doods schuldig waren.

De C.P.N. had, zoals men weet, in haar resolutie over de besluiten van het XXe C.P.S.U.-congres als éénling in de rij van adhaerenten aangedrongen op het afschaffen van de doodstraf in de Sowjet-Unie (zie M.O. 4/56, hoofdstuk II). De Britse zusterpartij liet nu, zij het anders naar voren gebracht, een soortelijk geluid horen.

Oost-Duitse reactie

Namens de S.E.D. heeft de Oost-Duitse partijsecretaris, Walter Ulbricht in een rede tot partijleden in de

I/7

universiteit van Oost-Berlijn een verder kritisch heronderzoek van de S.E.D.-activiteiten aangekondigd. ("Neues Deutschland" 21-6-1956).

Ulbricht achtte het begrijpelijk; dat de kritiek op de persoonsverheerlijking en op de fouten van Stalin een diepe indruk op de partij en de bevolking hadden gemaakt. Hij erkende, dat het Centraal Comité van de S.E.D. de volledige verantwoordelijkheid voor de Stalin-cultus en het dogmatisch onderricht van het marxisme-leninisme deelt met het Centraal Comité van de C.P.S.U.

Het werk van Stalin, zo heeft Ulbricht nog eens herhaald, was thans op juiste wijze gewaardeerd. De positieve en blijvende resultaten van zijn vroegere activiteit worden erkend, maar tegelijk zijn Stalins fouten vastgesteld en gecorrigeerd. * * *

Togliatti's opwachting bij Tito, juist aan de vooravond van het bezoek, dat de maarschalk onder triomfale aspecten aan de leiders der Sowjet-Unie heeft gebracht, trok de aandacht.

Togliatti tekende in 1948 als gedweeë Stalinist mede het tegen Joegoslavië gerichte besluit, waarbij de partij van Tito buiten het Kominform werd gezet en ook hij ging voor in de felle campagne tegen de Titoïstische verraders.

Belgrado

Het is politiek markant, dat het Tito-bewind (sedert 1948 geen deel meer van het oostelijk blok) in tegenstelling tot de meeste communistische partijen in het Westen, tijdig en concreet kon reageren op de Stalin-onttroning. "Borba" het officiële partijdagblad in Joegoslavië, bleek, naar achteraf duidelijk is geworden in zijn artikel van 20-3-1956, te beschikken over gegevens, die overeenkomen met vele details uit de begin juni jl. door het Amerikaanse State Department vrijgegeven versie van de geheime Chroestsjow-rede.

Molotov-Shepilov-Kaganovitsj

Het officiële aftreden van Molotov als minister van buitenlandse zaken en de benoeming van de hoofdredacteur van de "Prawda", Shepilov, in zijn plaats - reeds lang verwachte mutaties - vonden plaats aan de vooravond van Tito's komst naar de U.S.S.R. ("Prawda" 2-6-56).

Ook het terugtreden van Kaganovitsj, als voorzitter van het Staatscomité voor arbeids- en loonkwesties bij de Ministerraad der U.S.S.R., vond in hetzelfde tijdvak plaats ("Prawda" 9-6-1956).

Men heeft de indruk, dat het Kremlin deze krachten van het "oude regiem" op de achtergrond als waardevolle adviseurs handhaaft. Met hun heengaan wil men niettemin officiëel getuigen van een ernstig streven naar hernieuwing

van het bewind.

Molotow blijft evenals Kaganovitsj vice-premier in de raad van ministers der U.S.S.R.

Economische samensmelting

Te betwijfelen valt of de satellietstaten spoedig zullen delen in de vrijheden van het Tito-regiem. De huidige decentralisatie in Oost-Europa op het politieke plan, zal, waarschijnlijk meer en meer worden ongedaan gemaakt op het economische plan.

Op een speciale conferentie, die onlangs in Oost-Berlijn zou zijn belegd, moet Moskou er met voortvarendheid op hebben aangedrongen de landen van het oostelijk blok economisch steeds meer onderling afhankelijk te maken.

Dit zou in de eerstkomende jaren iedere poging om het oostelijk blok "politiek" te ontbinden, zeer moeilijk, zoal niet onmogelijk maken.

De ontwapenings-propaganda

In de jongste verslagperiode zette het Kremlin de propaganda voor verdere ontwapening met kracht voort, wat o.m. bleek uit brieven die premier Boelganin persoonlijk richtte aan vele staatslieden in de niet-communistische wereld. Kennelijk beogen deze brieven om indruk te maken op brede bevolkingslagen buiten het Sowjet-blok.

Moskou zal daarbij, naar mag worden verondersteld, bovenal proberen om het socialistische kamp voor zijn denkbeelden milder te stemmen. Een bemiddelaarsrol van Tito zou daarin goed passen.

Tito's afspraken in Moskou

Ter afsluiting van diens officiële bezoek aan de Sowjet-Unie tekende maarschalk Tito als staatshoofd - met Boelganin - een gemeenschappelijke verklaring en als partijleider - met Chroestsjow - een tweede accoord om samen te werken. De verklaringen doen uitdrukkelijk uitkomen, dat Tito wordt beschouwd als "gelijkwaardige partner".

De Duitse hereniging

In de internationale politieke situatie komt blijkens bovengenoemde accoorden geen wijziging van belang. De regeling van de Duitse kwestie wordt, blijkens de formulering, afhankelijk gesteld van een voorafgaand, noodzakelijk geacht overleg tussen de Bondsrepubliek en de D.D.R. Dit betekent onverkorte handhaving van het oude Sowjet-Russische standpunt. Over enige bemiddeling door de Verenigde Naties wordt niet gerept.

De Duitse kwestie

De tegenstellingen in vele belangrijke zaken, die er tussen het oostelijke blok en de Grote Drie bestaan, zijn nog steeds niet verminderd.

Tito heeft aan een ontspanning van de Duitse kwestie niet bijgedragen. Ook de Joegoslaven verwerpen blijkbaar voorshands de mogelijkheid om Duitsland te herenigen door middel van vrije verkiezingen in het gehele land (wat het Westen steeds heeft verlangd).

Popovitsj, de Zuidslavische minister van buitenlandse zaken, heeft dit standpunt, langs een omweg bekend gemaakt. Hij antwoordde, dat, als maarschalk Tito een verlangen van het Duitse volk juist achtte om door vrije verkiezingen over de hereniging te beslissen, hij dat wel zou hebben gezegd.

Accoord tussen Partijen

De gemeenschappelijke verklaring betreffende de betrekkingen tussen de Sowjet-Russische en de Joegoslavische Partijen, zegt, dat thans alle voorwaarden aanwezig zijn voor samenwerking en dat de reeds gelegde contacten verder zullen worden ontwikkeld. Volledig wordt daarbij de onafhankelijkheid van elk der partners erkend.

Tito en Chroestsjow zijn overeengekomen, dat beide partijen contacten mogen opnemen met onverschillig wie, zonder dat aan de fundamentele goede trouw van de verdragspartner mag worden getwijfeld.

Men zal van beide kanten "de vormen en methoden van de socialistische ontwikkeling" in elkanders landen in studie nemen en inzichten over de ontwikkeling van de socialistische theorie uitwisselen.

Dit laatste punt wordt zeer belangrijk genoemd in het vooruitzicht van de "omvangrijke taken" tenoverstaan van de internationale arbeidersbeweging, waarvan de twee partijen zich deel weten uit te maken.

Als bijzonder dringend wordt samenwerking beoogd van alle "voortuitstrevende en vredesgezinde krachten", met daaruit voortkomende, wederkerig overleg, geduldige verklaring van uiteenlopende standpunten en inzichten. Deze samenwerking zal op voet van gelijkheid, openhartig, democratisch en toegankelijk voor de wereldopinie zijn.

HOOFDSTUK II - DE C.P.N. EN HAAR HULPORGANISATIESDe C.P.N.De verkiezingsuitslag

Gaf Marcus Bakker bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten in 1954 te kennen, dat de achteruitgang van de C.P.N. politiek gesproken reeds in 1953 tot staan was gebracht, het stembusresultaat door de communistische partij, behaald bij de verkiezingen op 13 juni 1956, toont aan, dat het tegendeel het geval is.

De C.P.N., die bij de Statenverkiezingen van 1954 5.32% der geldig uitgebrachte stemmen behaalde, liep thans terug tot 4.75%, een verlies dus van 0.57%. Deze teruggang is iets geringer dan die van 1952 (2e Kamerverkiezingen) naar 1954 van 6.16% naar 5.32% t.w. 0.84%.

De verminderde aantrekkingskracht van de C.P.N. op het kiezersvolk wordt duidelijk geïllustreerd door de onderstaand vermelde sinds 1946 door de partij bij de 2e Kamerverkiezingen behaalde percentages en zetelaantallen:

1946	10.6%	10 zetels
1948	7.7%	8 zetels
1950	6.16%	6 zetels
1956	4.75%	4 zetels

In bijlage I wordt aan de hand van daar vermelde regionale en plaatselijke uitslagen een beeld gegeven van het door de C.P.N. in verschillende streken en plaatsen van het land behaalde stembusresultaten.

Reactie van de C.P.N. op de verkiezingsuitslag

De voor de partij bijzonder teleurstellende verkiezingsuitslag - waarvan de in Felix Meritis op de avond van de verkiezingsdag verzamelde partijgenoten in een uitgesproken begrafenisstemming kennis namen - is op 15 juni besproken in een bijzondere zitting van het Dagelijks Bestuur.

Deze zitting heeft geresulteerd in het uitgeven van een communiqué, waarin - *bonne mine à mauvais jeu* - de mening wordt uitgesproken, dat de uitslag van de verkiezingen duidelijk een verschuiving naar links weergeeft en dat het Nederlandse volk daarmee blijk geeft een "Romme-regering" af te wijzen. In het communiqué is niet terug te vinden de conclusie, gegeven in een extra editie van "De Waarheid", dat de voornaamste verklaring voor het teruglopen van het communistische stemmenaantal gezocht moet worden in de publicaties over de persoon van Stalin, die een deel van het communistische kiezersvolk hebben geschokt. De

verantwoordelijkheid voor de vorming van een regering zonder "Romme-krachten" berust volgens het C.P.N.-bestuur op de P.v.d.A., die thans aan haar kiezers verplicht is tenminste de gedane beloften tot herstel van de geleide loonpolitiek, verbetering van de woningbouw en het onderwijs ten koste van het grootkapitaal te verwezenlijken.

Verdergaande ontwikkeling i.v.m. de déstalinisatie

Het bedoelde communiqué bevat een opmerkelijke passage over de onlangs door het Amerikaanse ministerie van Buitenlandse Zaken gepubliceerde tekst van de rede door Chroestsjow gehouden op de geheime zitting van het XXste Congres van de C.P.S.U. In tegenstelling tot een artikel in "De Waarheid" van 5 juni 1956, waarin deze tekst werd gekarakteriseerd als een belachelijke vervalsing, bedoeld om de uitslag van de verkiezingen in Nederland te beïnvloeden, is de partijleiding thans kennelijk geneigd - mede waarschijnlijk ten gevolge van recente reacties in de Italiaanse en Franse communistische partij - bedoelde versie au sérieux te nemen.

Het Dagelijks Bestuur geeft te kennen, dat in de bedoelde tekst allerlei sensationele verhalen, die na 17 maart 1956 vanuit Bonn als de Chroestsjow-rede verspreid werden, niet meer terug te vinden zijn. Het acht zich niet in staat te beoordelen of de thans gebrachte publicatie de rede van Chroestsjow is en stelt verder vast, dat de in de Amerikaanse publicatie genoemde feiten in hoofdzaak reeds in de resolutie van het Partijbestuur van 10 april 1956 zijn vermeld en beoordeeld.

Het is aan te nemen, dat de C.P.N.-leiding genoopt zal zijn tot een nieuwe positiebepaling ten aanzien van de Stalin-affaire, niettegenstaande deze verwijzing naar haar oordeel over de Stalinfiguur in de resolutie van 10-4-1956. De uit Amerikaanse bron bekend geworden Chroestsjowrede wordt al niet langer door de Partij als een vervalsing gebrandmerkt.

De partijleiding zal vooral na de jongste kritiek van Togliatti op Stalin (interview aan het blad "Nieuwe Argumenten", gepubliceerd in "L'Unità" van 17-6-1956) en de verklaring van het Politiek Bureau van de Franse partij van 18-6-1956 (zie hoofdstuk 1 van dit M.O.), die wederom een ernstige schok voor de C.P.N. betekenden, moeilijk kunnen vasthouden aan haar stellingname, vastgelegd in de bedoelde resolutie van 10 april j.l. Daarin is gesteld, dat de nagedachtenis van Stalin en zijn toewijding aan de zaak van het socialisme door de gemaakte fouten niet worden aangetast en dat (slechts) van beleidsfouten en een overtreding van de communistische organisatiebeginselen sprake was.

II/3

Buitengewoon congres in september a.s.

Een en ander vindt bevestiging in het juist voor de afsluiting van dit maandoverzicht op 27 juni 1956 door het Partijbestuur van de C.P.N. in "De Waarheid" gepubliceerde communiqué, waarin de besluiten van een op 23, 24 en 25 juni 1956 gehouden partijbestuurszitting zijn vastgelegd. Deze zitting, die gewijd was aan de beoordeling van de verkiezingsuitslag, heeft - zo blijkt uit wat op heden werd prijs gegeven van de daar gehouden inleiding door Paul de Groot - ook de Stalin-affaire tot onderwerp gehad. Alleen het feit al dat het Partijbestuur drie dagen bijeen is geweest, bewijst dat de C.P.N. zich in grote moeilijkheden bevindt, zo zelfs dat van een interne crisis in de partij kan worden gesproken. Het Partijbestuur heeft besloten in september a.s. een vervroegd congres bijeen te roepen, dat de volgende agendapunten te behandelen zal krijgen:

1. de veranderingen in de Sowjet-Unie i.v.m. het XXste Congres van de C.P.S.U.;
2. bespreking van de werkwijze der communistische partij;
3. verkiezing van het Partijbestuur.

Vooraf de punten 2 en 3 van deze agenda tonen aan, dat de C.P.N. een periode van mogelijk ingrijpende veranderingen tegemoet gaat. Het aan de orde stellen van een verkiezing van het Partijbestuur, die dan anderhalf jaar na de jongste verkiezing op het in april 1955 gehouden 17e Partijcongres zal plaatsvinden, kan er op duiden dat de partijleiding belangrijke wijzigingen in de samenstelling van dit bestuur op het oog heeft. In welke richting deze verandering zal gaan, valt thans nog niet vast te stellen.

Met enig voorbehoud vanwege het feit dat de volledige tekst van Paul de Groot's inleiding nog niet werd gepubliceerd, kan worden geconcludeerd, dat de Nederlandse partij in sterkere mate dan de andere West-Europese partijen (zie ook hoofdstuk I van dit overzicht) tracht de Sowjet-Unie, de huidige leiding van de C.P.S.U. en tevens indirect de persoon van Stalin in bescherming te nemen. Verwijtend zegt De Groot over de hierboven gereleveerde kritiek van Togliatti en de verklaring van het Politiek Bureau van de Franse partij, dat deze niet gaan tot de grond van de zaak en dat de Westerse communisten zich naar zijn mening ook de positie van de C.P.S.U. moeten indenken.

De Groot wijst in dit verband op de dreiging - onmiddellijk na de Tweede Wereldoorlog - voor de Sowjet-Unie van

een Amerikaanse atoom-agressie en hij vraagt zich verder af wat de communistische partijen in het Westen gedaan hebben om een atoomoorlog te verhinderen. Zou het er in de Sowjet-Unie, zo meent De Groot, niet geheel anders hebben uitgezien als de communisten er in landen als Frankrijk en Italië in geslaagd waren een democratische macht te vormen en de arbeidersklasse en hun land uit de greep van de Amerikaanse oorlogsvoorbereiders te bevrijden?

De Groot gelooft, dat de communisten in de kapitalistische landen daarom bescheiden moeten zijn en adviseert hen de Sowjet-Unie de vuile was in eigen kring te laten beredderen. Hij meent, dat de communisten ook nu niet kunnen oordelen over de misbruiken in de Sowjet-Unie, die tientallen jaren voor de openbaarheid verborgen zijn gehouden. Ondanks deze vaststelling ziet hij er kennelijk geen bezwaar in een buitengewoon congres aan te kondigen, dat tot eerste taak zal hebben zich een oordeel te vormen over de veranderingen in de Sowjet-Unie in verband met het XXste congres van de C.P.S.U.

Terugblik op de verkiezingscampagne

De verkiezingscampagne van de C.P.N. heeft sterk geleden onder de beroering die de Stalin-affaire onder de partijgenoten heeft teweeggebracht.

De partijleiding heeft waarschijnlijk met de gedachte, dat het in een dergelijke situatie het beste is de aandacht op andere zaken te richten, getracht de ontstane impasse te overwinnen door een grote agitatie-campagne te beginnen naar aanleiding van de voorvallen in Limburg, waar de P.v.d.A. in haar verkiezingscampagne moeilijkheden in de weg werden gelegd. De inzet van deze campagne werd gevormd door een artikel in de partijkrant van de hand van Marcus BAKKER op 18 mei 1956. Nadere richtlijnen werden door Paul de Groot verwerkt in een Waarheid-artikel van 24 mei j.l.

De Groot betoogde daarin, dat de tegen de P.v.d.A. gerichte, in Roermond en Venlo voorgevallen incidenten blijkbaar de aanloop waren tot een systematische terreur-campagne van clericaal-fascistische zijde, waarvoor de K.V.P. verantwoordelijk was te stellen. Hij riep op de openbare mening te mobiliseren om de K.V.P. te dwingen het in Nederland gebruikelijk fatsoen in de verkiezingsstrijd in acht te nemen. Om een en ander te ondersteunen organiseerde de partijleiding op 31 mei een met veel ophef aangekondigde demonstratieve optocht te Amsterdam, die echter op een jammerlijke mislukking uitliep. De partij slaagde er niet in voor deze demonstratie meer dan 1000 personen op de been te brengen, vrijwel uitsluitend

II/5

communisten. Van de opzet om de optocht een algemeen karakter te geven, kwam niets terecht. Pogingen van de C.P.N.-leiding om tegenover de "K.V.P.-terreur" een gemeenschappelijk optreden van C.P.N., P.v.d.A. en de jongerenorganisaties A.N.J.V., Nieuwe Koers en A.J.C. tot stand te brengen, leden volledig schipbreuk.

Opinie-onderzoek

Met de uitgave van een speciaal nummer van "De Waarheid", begin juni in grote oplage verspreid, trachtte de partijleiding het algemene verlangen naar vrede en internationale ontspanning dienstbaar te maken aan haar verkiezingspropaganda. Doel daarvan was kennelijk ook de publieke aandacht af te leiden van de Stalin-kwestie. De C.P.N. probeerde deze nu te richten op de haars inziens succesvolle, op ontspanning afgestemde buitenlandse politiek van de Sowjet-Unie. Het speciale nummer bevat de verklaringen van 31 personen, wier mening "De Waarheid" vroeg over de betekenis van Boelganins en Chroestsjovs bezoek aan Engeland in de tweede helft van april j.l.

Onder de zes Belgen, wier opinie werd afgedrukt en die bij gelegenheid van een reis van een Waarheid-journalist eind mei in België werden geïnterviewd, bevindt zich de vooraanstaande socialist Kamiel Huysmans. Verder zijn opgenomen de bijdragen van een tweetal Engelsen, t.w. de links-socialist prof. Cole, hoogleraar te Oxford en de communist Frank Foulkes, voorzitter van het Britse Vakverbond van arbeiders in de elektrische industrie. Van de 23 Nederlanders, die een bijdrage leverden, zijn 7 lid van de C.P.N. c.q. de communistische ideologie toegedaan (o.w. De Groot, Theun de Vries, Nico Rost); 8 hebben door hun optreden in het verleden laten blijken - b.v. door hun medewerking aan de communistische hulporganisaties - dat het hun onverschillig is dat zij aan het communisme diensten bewijzen. (Onder hen bevinden zich enige leden van de Nederlandse Vredesraad zoals b.v. Dr. W.H. van Dobben, Anna van Gogh Kaulbach, Mr.H. van Leeuwen). Van de overige 8 inzenders kon tot dusver niet worden vastgesteld, dat zij steun aan het communisme verleenden. Enkele van hen zijn ongetwijfeld anti-communistisch ingesteld. Het valt op, dat juist de bijdragen van prof. Cole en van de schrijfster Hella Haasse, die voor de communisten onaangename waarheden bevatten, in kleine letters zijn afgedrukt.

De artikelen-serie in "De Waarheid" over de persoon van prof. Romme en het hoofd van de B.V.D. en de gretige wijze waarop publiciteit werd gegeven aan berichten over het Koninklijk Huis, tonen aan dat de communistische krant - ondanks schuchtere pogingen van hoofdredacteur Marcus Bakker om hier en daar in hoofdartikelen een wat

zakelijker en rustiger toon te bezigen - nog altijd behoefte blijkt te hebben aan sterk op sensatie gerichte berichtgeving.

Communistische vertegenwoordigers in de Staten-Generaal

Van de tot 4 man teruggebrachte communistische fractie in de Tweede Kamer maken deel uit: partijvoorzitter Gerben Wagenaar, algemeen partijsecretaris Paul de Groot, partijbestuurslid, tevens fractievoorzitter Henk Gortzak en de voorzitter van het Verbondsbestuur van de E.V.C., Frits Reuter. In de tot 150 leden uitgebreide Tweede Kamer zal de C.P.N. 7 leden tellen. Er komen dan nog bij: het partijbestuurslid Jan Haken, de voorzitter van de N.V.B. Rie Lips-Odinot en de hoofdredacteur van "De Waarheid", Marcus Bakker.

Na de in de Provinciale Staten gehouden verkiezingen voor de Eerste Kamer bezit de C.P.N. in dit vertegenwoordigend lichaam nog slechts één afgevaardigde t.w. het partijbestuurslid Jaap Brandenburg. Na de uitbreiding tot 75 leden zal de C.P.N. drie Eerste Kamer-leden hebben. Brandenburg krijgt dan gezelschap van Cor Geugjes, de Directeur van de C.V. Persorganen, die "De Waarheid" uitgeeft en van de Amsterdamse arts B.S. Polak. Evenals de C.P.N.-candidatenlijst voor de Tweede Kamer toont die voor de Eerste Kamer het weer naar voren halen van figuren die op de achtergrond waren geraakt. Op de lijst voor de Eerste Kamer geldt dit voor de reeds genoemde B.S. Polak, die in 1953 enige tijd geroyeerd geweest is als lid van de partij en voor het als No. 4 daarop geplaatste Amsterdamse raadslid Leen Seegers, die na 1945 bij het partijbestuur nooit bijzonder in de gratie heeft gestaan.

Paul de Groot en de partijkrant

Paul de Groot, die de laatste tijd herhaaldelijk in de partijkrant de pen voert, heeft enigszins voorbarig vóór de verkiezingsuitslag een aantal artikelen geschreven over de Kabinetsformatie. Deze beschouwingen kunnen worden gekarakteriseerd als een poging om - in het bijzonder voor eigen kamp - wat meer relíef te geven aan de onwerkelijke, door de C.P.N. geponeerde gedachte, dat in Nederland een coördinatie van linkse krachten (P.v.d.A., V.V.D. en C.P.N.) tot stand kan worden gebracht op basis waarvan dan een links program-kabinet zou kunnen worden geformeerd.

De door De Groot in deze artikelen gedane uitspraak dat de C.P.N. in de komende tijd een belangrijke invloed op de gang van zaken zal uitoefenen, doet vooral na de verkiezingsuitslag zonderling aan.

Verhouding C.P.N. - Soc. Unie

De Socialistische Unie is nog niet veel verder gekomen met de haar in de overeenkomst van 4 mei met de C.P.N. toebedachte bemiddelaarsrol. Het hoofdbestuur van de P.v.d.A. heeft op bondige wijze te kennen gegeven dat zij er niet voor voelt een gesprek met de Soc. Unie te beginnen. (zie ook hoofdstuk III-Andere Stromingen).

Nu de Soc. Unie de wetenschap heeft, dat van het spelen van een bemiddelende rol in de richting van de P.v.d.A. niets te verwachten is, komt de vraag op of er nog andere terreinen te vinden zijn waar zulks wel mogelijk is. Een artikel in de "Vrije discussie-rubriek" in "De Waarheid" van 22 juni 1956, ondertekend met de initialen C.Th.R. (waarachter waarschijnlijk de penningmeester van de Soc. Unie Rigters schuilt) geeft een indruk van de gedachten, die men op dit punt in de Soc. Unie heeft. Rigters stelt nl. dat de E.V.C. zich moet omschakelen op bedrijfsbasis, de democratie van de leden moet waarborgen en het gesprek moet openen met het O.V.B. Wat de C.P.N. en de Socialistische Unie bedoelen met hun gesprek over politieke vraagstukken, dat moeten, zo stelt de schrijver, E.V.C. en O.V.B. nastreven als het om het verkrijgen van eenheid in de economische strijd gaat. Het is niet aan te nemen, dat de leiding van de Socialistische Unie het in deze alleen maar bij het uitspreken van gedachten zal laten. Waarschijnlijk zal dus de naaste toekomst toenaderingspogingen tussen de E.V.C. en het O.V.B. te zien geven, met als katalysator de Socialistische Unie.

Carlos Pronk heeft in de "Vrije discussie-rubriek", welke in "De Waarheid" werd geopend, een aantal beschouwingen gegeven over de overeenkomst, de verschillpunten en de mogelijkheid van samenwerking tussen socialist en communisten. Daarbij doet Pronk een aantal uitspraken, die ontleend lijken te zijn aan gedachten ontwikkeld in de door hem aangehangen beweging voor de Morele Herbewapening. Zo stelt hij o.m. dat de geestelijke en morele armoede van het socialisme moet worden aangevuld met een houdbare filosofie, en dat de moraal van "alles is goed wat de revolutie dient en wat voor de partij nuttig is", moet worden verlaten. Hij verwijt het communisme en socialisme het gemis aan een absolute maatstaf in zedelijk opzicht en meent dat het socialisme nooit zal kunnen doorbreken als het de grootsheid van Christus' voorbeeld niet erkent.

Hoe Pronk deze gedachten kan rijmen met zijn uitgangspunt om zich in de discussie op de basis van het marxisme-leninisme te stellen, is niet bijzonder duidelijk.

MANTELORGANISATIES

Vredesbeweging

Zoals bekend, heeft de Nederlandse delegatie van de Vredesbeweging te Stockholm in april jl. pogingen gedaan een regeling te treffen voor het geschil, dat gerezen was tussen de vertegenwoordigers van Israël en de Arabische landen tijdens de zitting van de Wereld Vredesraad. Op 17 mei 1956 kwam ten gevolge daarop het Algemeen Bestuur van de Nederlandse Vredesraad bijeen om deze kwestie opnieuw te bespreken.

Op het telegram, dat het Algemeen Bestuur terzake op 5 april 1956 aan de U.N.O. stuurde, is inmiddels van die zijde geantwoord dat van de inhoud goede nota is genomen. Het zal aan de leden der Verenigde Naties ter beschikking worden gesteld.

/op Begin juni werd deze aangelegenheid echter overstemd door een andere, /Nederland zelf betrekking hebbende zaak.

Het betrof hier een uitspraak van de Amerikaanse generaal Cortland van Rennselaer Schuyler, die vorming van nog een parate Nederlandse divisie noodzakelijk acht.

De redactie van "Vrede", het weekblad van de communistische vredesbeweging, heeft daarop een aantal personen hun mening verzocht over deze uitspraak, zulks aan de hand van een viertal vragen, waarvan de formulering al bij voorbaat het afwijzende standpunt van de Vredesbeweging zelf toont.

"Vrede" van 8 juni 1956 publiceerde het antwoord van zeven der aangeschreven personen wier reactie vrijwel in overeenstemming met de wensen van de redactie was.

Ten aanzien van een verdergaande verbreding van de vredesbeweging dient de aandacht gevestigd te worden op een artikel van N.Tichonow, bestuurslid van de Sowjet-Russische Vredesbeweging, gepubliceerd in het bulletin van de Wereldvredesraad d.d. 15 mei 1956.

Tichonow verklaarde, dat een vredesbeweging in de Sowjet-Unie werd opgericht door een groot aantal samenwerkende organisaties, die arbeiders, intellectuelen en plattelandbevolking omvatten.

Deze organisaties fourneren ook de voor het werk van de Vredesbeweging benodigde fondsen, zo lichtte hij toe. De basisgedachte van het Sowjet-Russische Vredescomité is de opvatting, dat oorlog in dit tijdsgewricht niet onafwendbaar is, en dat het gevaar alleen door gezamenlijke actie van allen die naar de vrede streven, kan worden afwend.

De Vredesvrienden van de Sowjet-Unie zijn volgens Tichonow bereid contact op te nemen met alle groepen,

bonden, organisaties en personen, die geen oorlog willen: pacifisten, federalisten, "kosmopolieten" en geestelijken.

Richtlijn

Deze uitvoerige uiteenzetting over de organisatie en werkwijze van het vredescomité in de Sowjet-Unie is zonder twijfel bedoeld als richtlijn voor het optreden der communistische vredesorganisaties in andere landen. Het artikel duidt tevens op het belang dat de Sowjet-Russische autoriteiten aan de Vredesbeweging hechten. Van grote betekenis is de stelling, dat andere organisaties dienen bij te dragen in de financiëring van de vredesbeweging. Ook dit is wellicht een aansporing aan het adres van de andere communistische organisaties, vooral in de westelijke landen, om de Vredesbeweging concreet en actief te steunen.

Nieuw comité

In het vorige maandoverzicht is melding gemaakt van het onlangs opgerichte "Comité Stopzetting Atoomproeven" en de vermoedelijke rol van de Nederlandse Vredesraad daarin.

Op 29 mei jl. maakten verschillende dagbladen, waaronder "De Waarheid", melding van nog een ander comité, dat zich keert tegen de bewapeningspolitiek van het Westen en pleit voor bevordering van een toenadering tussen Oost en West.

Dit comité zou zijn opgericht tijdens een bijeenkomst van theologen en gemeenteleden van onderscheidene kerken te Amsterdam, onder leiding van de Leidse studentenpredikant dr. K.E.H. Oppenheimer.

Volgens het Waarheid-bericht maken van dit comité, naast dr. Oppenheimer voornoemd o.m. deel uit: prof. A.J. Rasker (Leiden); dr. F. Boerwinkel (Driebergen); J.J. Wentink (Amsterdam); prof. J. de Graaf (Utrecht) en ds. J.J. Meuzelaar (Noordwijk-Binnen). Met uitzondering van J.J. Wentink, secretaris van de groep "Kerk en Vrede", behoren deze personen tevens tot de ondertekenaars van de petitie van het Comité Stopzetting Atoomproeven.

Volgens het verslag van de bijeenkomst in "De Waarheid" was - voorafgaande aan de vorming van het Comité - door een aantal hervormde theologen contact opgenomen met de Generale Synode der Nederlandse Hervormde Kerk.

Het comité stelt zich op het standpunt, aldus het verslag, dat er thans genoeg mogelijkheden zijn om een toenadering tussen Oost en West te bevorderen. "De kerken kunnen en moeten vooral demonstreren, dat ze de weg naar vrede en gerechtigheid zo maar niet kunnen laten versperren door politieke blokvorming".

Indien men echter internationaal succes wil behalen, zo wordt gesteld, zal het ondanks het feit, dat de leden het communisme afwijzen, nodig zijn om in eigen land met

II/10

de communisten het gesprek te voeren.

Aan de Oecumenische Raad zou volgens "De Waarheid" een brief gezonden zijn met het verzoek opnieuw contact op te nemen met de kerken in de Sowjet-Unie teneinde na het bezoek, dat een Nederlandse delegatie verleden jaar daar heeft gebracht, een tegenbezoek van een Sowjet-Russische delegatie aan Nederland te arrangeren.

Verder zou in deze brief de wens tot uitdrukking zijn gebracht ook met andere Oost-Europese staten tot een uitwisseling te komen. De vraag rijst of ook bij dit comité van theologen, evenals bij het Comité Stopzetting Atoomproeven, weer op de achtergrond de Nederlandse Vredesbeweging stimulerend werkzaam is.

Nederlandse Vrouwenbeweging

Als middelpunt van de op 26 juni gehouden N.V.B.-ster-tocht, is ook dit jaar het openluchttheater in Ede gekozen. In het programma is nog meer dan in voorgaande jaren het accent gelegd op de gezelligheid. Voor de politieke rede van Rie LIPS-ODINOT, de voorzitter van de N.V.B. was slechts een kwartier uitgetrokken.

"Nederland-U.S.S.R."

Contact tussen Nederland en de Sowjet-Unie

Op 20 juli a.s. zal een Sowjet-Russisch smaldeel, bestaande uit een kruiser en twee torpedobootjagers, voor een bezoek aan ons land in Rotterdam arriveren. Aan boord zou zich een ensemble van matrozen van de Baltische Vloot bevinden, een "der vermaardste zang- en dansgezelschappen van de Sowjet-Marine", aldus "De Waarheid".

Voorts heeft de Sowjet-Russische minister van cultuur, Michailow een onderhoud gehad met de Nederlandse Ambassadeur te Moskou over de culturele uitwisseling tussen de beide landen.

Het betrof in de eerste plaats een voorstel tot uitwisseling van musici en zangers. Daarnaast werd van Sowjet-Russische zijde de wens te kennen gegeven zo mogelijk in de herfst van dit jaar in Moskou en in Nederland filmweken te organiseren, gewijd aan films uit beide landen.

De Sowjet-Russische minister was bereid andere voorstellen op cultureel gebied in overweging te nemen.

In het vorige M.O. werd reeds betoogd, dat de positie van de Vereniging "Nederland-U.S.S.R." verzwakt wordt door het streven der Russen naar meer representatieve wederkerige contacten. Blijkens het voorstel van Michailow volhardt Moskou voorlopig in deze houding. Het ziet er dan ook niet naar uit, dat de Vereniging "Nederland-U.S.S.R." veel garen zal spinnen bij de uitvoering van

de nieuwe voorstellen, indien daar althans van Nederlandse zijde op wordt ingegaan.

Jeugdbeweging

Eind mei 1956 deed het hoofdbestuur van het A.N.J.V. aan de P.v.d.A.-jeugdbeweging de "Nieuwe Koers" schriftelijk het voorstel gezamenlijk op te treden voor "Vrije verkiezingspropaganda, gevrijwaard tegen K.V.P.-terreur". Deze actie was speciaal gericht tegen de K.V.P., welke door de communisten beschuldigd werd van vernieling van verkiezingsborden en -propagandabiljetten van politieke tegenstanders, alsmede van voornemens tot verstoring van vergaderingen.

Voornoemd voorstel tot coöperatie moet gezien worden als een uitvloeisel van de actuele, communistische politiek, gericht op het samengaan van communisten en socialisten, zowel op politiek als op sociaal-economisch terrein.

Begin juni d.a.v. werd in "De Waarheid" de reactie van "Nieuwe Koers" op het voorstel van het A.N.J.V. gepubliceerd. Ontkend werd, dat een dergelijk voorstel in geschrift ontvangen was. De P.v.d.A.-jeugdorganisatie weigerde overigens reeds bij voorbaat haar medewerking in duidelijke bewoordingen: "de democratie verdedigt men niet met anti-democraten".

Ondanks de scherpe afwijzing liet het A.N.J.V., bij monde van zijn voorzitter Joop Wolff, zich niet weerhouden het pleidooi voor het samengaan van beide organisaties in het belang van de democratie vol te houden. Wolff schreef de weigering toe aan de instelling van het bestuur van "Nieuwe Koers", niet aan die van de leden. Zijn betoog richtte zich dus, langs het bestuur van "Nieuwe Koers" heen, rechtstreeks tot de leden van deze organisatie.

In de sfeer van de vacantiegenoegens organiseerde het A.N.J.V. - als gewoonlijk - enige Pinksterfestivalkampen in Harderwijk en Appelscha. Volgens berichten uit communistische bron zouden te Harderwijk circa 1000 personen daaraan hebben deelgenomen, te Appelscha ongeveer 150.

In het kamp op de Veluwe werden sportwedstrijden georganiseerd. Onder de gasten bevonden zich de algemeen secretaris van de C.P.N., Paul de Groot en een vertegenwoordigster van de Wereld Federatie van Democratische Jeugd.

Joop Wolff sloot het kamp te Harderwijk met een toespraak, waarin hij wees op de bereidheid van het A.N.J.V. met socialistische jongeren samen te werken, zoals hiervoor reeds werd uiteengezet.

Verenigd Verzet 1940-1945

In communistische kring worden pogingen gedaan de

II/12

vereniging van oud-verzetsstrijders weer nieuw leven in te blazen. Eind maart 1956 werd daartoe een landelijke conferentie belegd, waaraan 52 gedelegeerden deelnamen. Ter versterking van de organisatie was aan het bestuur toegevoegd Gerrit Blom, voormalig directeur van de drukkerij Heiermann. Deze wees in zijn inleiding op de noodzaak van actieve ledenwerving en stelde in dit verband als taak in de loop van 1956 1000 nieuwe leden te werven. Tevens bestaat het voornemen hier en daar zo mogelijk nieuwe afdelingen op te richten.

Reeds in 1955 heeft men gepoogd de vereniging opnieuw tot activiteit te brengen, wat toen echter niet gelukte. De vooruitzichten zijn ook thans nog weinig gunstig.

F.I.R.-congres

Van 19-22 april j.l. vond te Parijs een congres plaats van de Fédération Internationale des Résistants, de internationale communistische organisatie van oud-verzetsstrijders, waarbij de Vereniging "Verenigd Verzet 1940-1945" is aangesloten. Het congres, waarop een Nederlandse delegatie aanwezig was, heeft zich beraden over het program van actie, teneinde de strijd en de /offers van de Europese Verzetsbeweging levendig te houden. Plannen werden besproken om gezamenlijk internationale "pelgrimstochten" te organiseren naar de plaatsen, waar verzetslieden hebben gestreden.

Vakbeweging

/herinnering aan de

Loonacties

De staking van het Amsterdamse Schoonmaakpersoneel, aangevangen op 7 mei j.l., is vrij plotseling uitgebroken. Reeds direct waren daar verscheidenen honderden werkneemsters bij betrokken. In het stakingscomité namen leden uit de Chevofa (E.V.C.) plaats en deze bond aanvaardde de financiële consequenties, die met een staking verbonden zijn.

De communistische vakbond wendde zich, tezamen met de glazenwassersvereniging "Nieuw Leven", in een manifest tot de Amsterdamse bevolking waarin de grootst mogelijke solidariteit met de stakers werd verzocht.

Ten aanzien van de staking van taxi-chauffeurs lag de situatie anders. Reeds ultimo 1955 was de A.B.T.-E.V.C., in samenwerking met de vakgroep chauffeurs van de C.P.N. bezig in deze kringen pamfletten te verspreiden ten einde een zekere strijdvaardige stemming op te wekken. Half mei 1956 werd in gebouw "De brakke Grond" vergaderd en besloten de actie nog op te schorten tot de beslissing van de landelijke looncommissies van het taxi- en huurautobedrijf bekend zou zijn gemaakt.

Toen enige dagen later werd medegedeeld, dat de loonsverhoging voor deze categorie slechts 3% zou bedragen,

riep de A.B.T. een spoedvergadering bijeen tegen 24 of 25 mei jl., alwaar tot staking werd besloten. Een actie-comité, o.l.v. Dirk HOOFT, bestuurslid van de A.B.T.-vakgroep Taxi, verklaarde, dat de chauffeurs geen genoeg konden nemen met een loonsverhoging van 3%.

Bij de staking zijn niet betrokken de zgn. "eigen rijders", die dus niet in loondienst staan, alsmede de leden van de Algemene Amsterdamse Aandeelhouders Combinatie.

Bouwwakstaking

In de loop van de maand mei vonden in Rotterdam en omgeving en ook nog in enkele andere plaatsen, enige zeer korte stakingsacties van bouwvakarbeiders plaats. Zij beperkten zich veelal tot acties van één uur, aansluitend op een der schafttijden.

Hoewel op zichzelf dus onbelangrijk zijnde, brachten deze acties toch het vrij algemeen levend gevoel van ongeduld en ontevredenheid onder de bouwvakarbeiders tot uiting. Men verwachtte een snelle toepassing van de in maart j.l. toegestane loonsverhoging voor 1956 en uitkering over 1955. Van de terzake gevoerde onderhandelingen tussen werkgevers en werknemers-organisaties wilden de bouwvakarbeiders spoedig resultaten zien.

De houding van de A.B.W.B.-E.V.C. was gedurende deze periode zeer opmerkelijk. Vergeleken met het O.V.B., deed deze E.V.C.-bond weinig van zich horen. Vermoedelijk zal van communistische zijde, met het oog op een der verkiezingsparolen der C.P.N., waarin werd aangedrongen op het bouwen van meer woningen, juist een staking in de bouwvakken niet wenselijk zijn geacht. Een direct stakingsparool werd dan ook vóór de Kamerverkiezingen door de A.B.W.B.-E.V.C. niet gegeven. Wel werd opgeroepen tot krachtige actie wanneer de eisen niet werden ingewilligd.

De resultaten van de besprekingen in de bedrijfsraad voor de bouwnijverheid, op 28-5-1956 gevoerd, bleven naar het algemeen gevoelen van de bouwvakarbeiders beneden de verwachtingen. Van communistische zijde moest men toen kiezen uit twee mogelijkheden. Of zich afzijdig houden en daardoor wellicht het contact met de arbeiders verliezen òf - de verkiezingsstrijd ten spijt - zich achter de actie stellen.

De C.P.N.-E.V.C. besloot tot het laatste en schaarde zich met het O.V.B. achter de op 30-5-1956 uitgebroken bouwvakstakingen. Tijdens een stakersvergadering zegde de landelijk voorzitter der E.V.C., Frits REUTER, de arbeiders alle steun toe, maar wees verder elke verantwoordelijkheid voor deze acties af. Deze kwam zijns inziens geheel voor rekening van hen

die de bouwvakarbeiders hun rechtmatige verlangens ont-hielden en daardoor op deze wijze de woningbouw stagneerden.

Nadat bekend was geworden dat de onderhandelingen in de bedrijfsraad op 8 juni zouden worden hervat, besloten de stakers op 1 juni het werk te hervatten. Ook de solidariteitsacties, die op 31 mei buiten Rotterdam werden gevoerd, werden per 1 juni beëindigd.

Deze hadden o.m. plaats gevonden in Den Haag, Amsterdam, Schiedam, Vlaardingen, Delft, Leiden, Groningen en Delfzijl.

Naar aanleiding van het resultaat van de besprekingen in de bedrijfsraad, werd de bouwvakstaking te Rotterdam op zaterdag 9 juni hervat, weldra elders in het land ondersteund door solidariteitsacties op maandag 11 en dinsdag 12 juni. Het besluit hiertoe werd genomen tijdens een door het actiecomité uitgeschreven vergadering te Rotterdam in de avond van 8 juni. Met slechts 4 stemmen tegen, besloten de ruim 2000 aanwezigen de volgende dag opnieuw het werk neer te leggen.

Hoewel de A.B.W.B. (o.m. in de Zaanstreek) in de ondersteuningsacties in verschillende plaatsen een werkzaam aandeel had, viel het op dat er van deze organisatie in de grotere steden weinig uitging.

Te Amsterdam en Utrecht had het optreden van de E.V.C. eerder een remmend dan een stimulerend effect. In Den Haag leidde de A.B.W.B. de actie wel, maar was toch zeer snel bereid om de staking vóór Woensdag 13 juni op te heffen.

Te Groningen, waar naast Rotterdam, het hardnekkigst werd gestaakt, speelde de E.V.C. geen dominerende rol, doch liet het O.V.B. de gelegenheid leiding aan de staking te geven.

Ook in Rotterdam liet de A.B.W.B.-E.V.C. aanvankelijk de regie over aan het actie-comité, waarin overigens verscheidene E.V.C.-ers waren opgenomen.

Direct na de verkiezingen echter veranderde deze houding. Inzonderheid van C.P.N.-zijde werd aangedrongen om tegen de opzet van het O.V.B. en ook van het actiecomité in, aan te sturen op een langdurige staking. Op de grote stakersvergadering van 14-6-1956 waar 3500 man aanwezig waren, wisten enkele E.V.C.-ers, gebruik makend van de onervarenheid van de voorzitter van het actie-comité, als laatste discussianten het woord voerend, de stemming in de zaal zo te beïnvloeden, dat de vergadering vrijwel unaniem besloot door te staken, ondanks het advies van het actiecomité, dat opriep tot werkhervatting.

Toch was aan het eind van die week de staking gaandeweg aan het verlopen. Voornamelijk wegens het ontbreken van voldoende geldmiddelen om de staking te financieren, wilde het actie-comité aansturen op werkhervatting.

Van de ongeveer 12000 bouwvakarbeiders stonden er vrijdag 15-6-1956 ruim 4300 bij het comité als staker geregistreerd. Circa 3000 hunner waren aanwezig op de laatste door het actiecomité op zaterdag 16 juni belegde vergadering. In afwijking met de tot dan toe bij stemmingen gevolgde methode van handopsteken, zou nu schriftelijk worden gestemd. Ruim 2200 man namen aan de stemming deel. Hoewel slechts 1102 man stemden voor werkhervatting en 1082 daartegen waren dus de meerderheid slechts 20 bedroeg, werd toch besloten om met ingang van maandag 18-6-1956 algemeen het werk te hervatten. Aangenomen mag worden dat degenen die niet aan de stemming hadden deelgenomen en ook zij die niet ter vergadering waren gekomen reeds zonder meer van plan waren om maandag weer aan de arbeid te gaan.

De B.N.O.P.

Op 12 mei 1956 organiseerde de B.N.O.P.-E.V.C. een landelijke loonconferentie te Amsterdam teneinde plannen te maken voor een actie onder het Overheidspersoneel. Ook hier betrof het uiteraard de toe te kennen loonsverhogingen, terwijl de consequenties van de per 1 januari 1957 van kracht wordende ouderdomsvoorziening eveneens ter sprake werden gebracht. In de vergadering heerste de opvatting, dat aan de thans geldende pensioenregeling niet mocht worden getornd.

Waarschijnlijk ten gevolge van deze conferentie werden in de volgende weken petitionnementen in verschillende overheidsbedrijven in Amsterdam georganiseerd.

In "De Waarheid" werd begin juni melding gemaakt van een comité van gepensioneerden, dat zou zijn opgericht op initiatief van een Amsterdamse ex-verpleegster en een oud-conducteur van de Spoorwegen, beiden bekend als communisten. Het secretariaatsadres van het comité, gevestigd in Den Haag, was politiek onverdacht.

HOOFDSTUK III - ANDERE STROMINGEN

Socialistische Unie

Teneinde duidelijk te doen uitkomen dat de Socialistische Unie, ondanks het bestand met de C.P.N., nog een zelfstandig bestaan voert, heeft de leiding nog vóór de verkiezingen een nummer van het partijorgaan "Nieuwe Wereld" doen uitkomen, dat, zoals mocht worden verwacht, grotendeels stond in het teken van dit gebeuren.

Tijdens een op 26 mei j.l. te Zwolle gehouden vergadering van het partijbestuur/uit het Oosten en Zuiden van het land, werd het bestuursbeleid inzake de overeenkomst met de C.P.N. goedgekeurd. Daar werd tevens besloten de reeds in "De Waarheid" tot stand gekomen discussie uit te breiden, en de kolommen van "Nieuwe Wereld" eveneens voor discussie open te stellen. Hoe het merendeel der leden staat tegenover het bestand met de C.P.N. is nog niet bekend. Het is thans dan ook nog niet goed mogelijk te peilen, in hoeverre de partij hierdoor verlies heeft geleden. Dat echter een aantal leden voor het lidmaatschap heeft bedankt, staat vast.

Uit een in "Nieuwe Wereld" gegeven toelichting valt wel enigszins af te leiden welke verwachtingen men in bestuurskringen koestert en welke gedragslijn men zich voorstelt in de toekomst te volgen.

Uitdrukkelijk wordt gesteld, dat de Socialistische Unie niets van haar politieke inzichten en haar "geestelijke bagage" heeft prijsgegeven. Integendeel, met een beknopt overzicht van hetgeen de Unie in de loop der tijden heeft gepropageerd, wordt getracht duidelijk te maken, dat het de communisten zijn, die van de ommezwaai in Sowjet-Rusland naar de Socialistische Unie-ideeën zijn toegegroeid. "Wij willen verre van verwaand zijn" aldus "Nieuwe Wereld", "maar is het niet zo, dat de Russische leiders feitelijk ons gelijk hebben erkend?" Terloops rept de schrijver van het hier aangehaalde artikel van een parallel tussen de Socialistische Unie en de Italiaanse Nenni-partij. De vraag "Wordt de Socialistische Unie een Nenni-partij?" beantwoordt hij uitdrukkelijk ontkennend.

Want, zo zegt hij, er zijn nu drie arbeiderspartijen en als wij "Nenni" gaan spelen, blijven er drie. De Socialistische Unie wil echter één Socialistische Partij Nederland. Deze eenheid zou te bereiken zijn in twee étappes, volgens de schrijver na twee fusie's. De eerste zou een fusie van de C.P.N. en de S.U. moeten zijn tot één partij, die dan op haar beurt een magneet zou moeten worden op het niet-burgerlijke deel van de P.v.d.A.

Het blok, dat dan in die 2e fusie wordt gevormd, zou, aldus schrijver "bij voortschrijdende industrialisatie met een positieve instelling jegens de morele kern van het christendom, het verstarde rechtse front ineen doen zakken".

De P.v.d.A. heeft inmiddels afwijzend gereageerd op het door de S.U. tot haar gerichte verzoek voor een bespreking, zulks motiverende met te wijzen op de reeds plaats gehad hebbende bespreking tussen de C.P.N. en de S.U. Uit haar antwoord blijkt tevens duidelijk, dat de P.v.d.A. de Socialistische Unie niet langer beschouwt als een partij die de democratische weg wil bewandelen, een opvatting die in andere bewoordingen eveneens is te vinden in "Het Vrije Volk".

Dr.O. Noordenbos, voorzitter van de Vredesbeweging "De 3e Weg", waartoe toch meerdere links-socialistisch georiënteerde personen behoren, schreef n.a.v. de bespreking tussen de C.P.N. en de S.U.: "Er was eens een Socialistische Unie. Zij is gestorven aan karakterloosheid. Men kan ook waardig sterven".

Of de handelwijze van het partijbestuur de goedkeuring kan wegdragen van de leden, zal worden uitgemaakt op een binnenkort te houden algemene ledenvergadering. Deze zal hoogstwaarschijnlijk mede bepalend zijn voor de vraag of de Socialistische Unie als partij zal blijven voortbestaan. De mogelijkheid bestaat dat een meerderheid zich zal uitspreken ten gunste van het gevoerde beleid. In dat geval zullen zij, die de partij in haar nieuwe conceptie trouw blijven, in sterker mate dan tot dusver de aandacht verdienen.

Nederlandse Oppositie-Unie (N.O.U.)

De N.O.U. is er niet in geslaagd bij de jongste verkiezingen een zetel in het parlement te veroveren, ondanks het feit, dat haar voorzitter P.J.Galliard had getracht een kandidatenlijst samen te stellen die in brede kring aanvaardbaar zou zijn.

Het Nederlandse kiezerscorps heeft ook hiermede wederom getoond niet te voelen voor een splinterpartij, doch afgezien hiervan hebben vermoedelijk nog andere factoren tot dit povere resultaat bijgedragen. Een daarvan vindt mogelijk zijn oorzaak in de ruchtbaarheid rondom de kandidaatstelling van de oud-politieke delinquent J.Beckering Vinckers, die ontzet bleek te zijn uit beide kiesrechten, hetgeen voor de Regering aanleiding was om terug te komen op haar beslissing inzake de aan de N.O.U. toegezegde zendtijd. De belangstelling van de N.O.U.-leiding voor Poujade en zijn aanhang kan mede van invloed geweest zijn op de houding der bona-fide aanhangers van deze partij.

Het is wel duidelijk gebleken, dat Galliard getracht heeft stemmen te trekken uit de kringen van aiegemen der oud-politieke delinquenten, die inmiddels hun kiesrechten hadden teruggekregen. Immers naast genoemde Beckering Vinckers kwam nog een tweetal geestverwanten op de kandidatenlijst voor t.w. Ir. J. P. Haisma uit Bergum en J. B. A. Toolenaar uit Rotterdam, van wie laatstgenoemde op het tijdstip der verkiezingen eveneens nog was ontzet uit de kiesrechten.

Het opnemen van deze drie kandidaten en de duidelijke aanwijzing in Paul van Tienens "Sociaal Weekblad" (zie M.O. no. 4 - 1956) hebben kennelijk in genoemde kringen niet veel weerklank gevonden.

Galliard's lijst kreeg rond 19.000 stemmen. Hierin zijn dan nog begrepen de stemmen van een aantal voormalige K.N.P.-aanhangers, uit Indonesië gerepatrieerden en vermoedelijk van nog enkele andere groepjes, zoals middenstanders. Het moet niet uitgesloten worden geacht, dat de N.O.U. na het geleden échec uiteen zal vallen. Galliard wakte wel graag de schijn alsof diverse groeperingen waren aangesloten, doch in feite wist hij slechts personen tot medewerking te bewegen, en dan nog slechts op de negatieve basis van het voeren van oppositie tegen het regeringsbeleid en dikwijls nog uit geheel verschillende motieven. Het beginselprogram draagt hiervan de sporen; het is geen afgerond ideologisch geheel en het voor de verkiezingsstrijd aangegane monsterverbond zal hieraan, nu de rust is weergekeerd, waarschijnlijk niet de benodigde kracht kunnen ontleenen.

Bovendien zal een deel der bonafide N.O.U.-kandidaten inmiddels de ogen geopend zijn. Het is dan ook op zijn minst twijfelachtig of Galliard in de toekomst zijn politieke aspiraties zal kunnen verwezenlijken.

Sociaal Weekblad

Naar aanleiding van de executie van de voormalige leider van de N.S.B., Ir. A. A. Mussert op 7 mei 1946, is het Sociaal Weekblad op 7 mei 1956 uitgekomen met een geheel aan deze figuur gewijde "Speciale Uitgave".

Voorop stellende, dat het uiteraard niet in de bedoeling is om op enigerlei wijze propaganda te maken voor het nationaal-socialisme of naar herleving van het gedachtengoed van Mussert en de zijnen te streven, wordt betoogd, dat uitsluitend wordt beoogd om zijn persoon recht te doen wedervaren.

Meer speciaal is het artikel bedoeld als een poging tot weerlegging van wat wordt genoemd de "fable convenue" dat Mussert met de vijand zou hebben geheuld en deze in zijn vijandelijk streven tegenover Nederland zou hebben gesteund.

III/4

Zoals bekend is Paul van Tienen uitsluitend verantwoordelijk voor de inhoud van het "Sociaal Weekblad" dus mede voor de inhoud van deze Speciale Uitgave, die kennelijk in bredere kring belangstelling voor de persoon van Mussert probeert te wekken. Met een beroep op de laatste wil van de geëxecuteerde, roept het "Sociaal Weekblad" al zijn lezers en alle overige goedwillende Nederlanders "die de waarheid willen dienen" op, om het mogelijk te maken, dat de door Mussert geschreven "Verantwoordingen" in druk kunnen verschijnen, waartoe een borgfonds van f. 2.000.-- nodig wordt geacht.

Voor dit doel, zo wordt aan het slot van de "Speciale Uitgave" medegedeeld, kunnen bijdragen worden gestort op de postrekening van (Van Tienen's) Boekenimportdienst Europa te Scheveningen.

HOOFDSTUK IV - ACTIVITEIT VAN INDONESIERS, CHINEZEN EN
"EST-INDIERS."

Proteststaking zeelieden

Het Indonesisch scheepspersoneel van het m.s. "Oranje" en het m.s. "Zuiderkruis" van de Maatschappij "Nederland" te Amsterdam ging op 11-6-1956 in staking omdat de directie de eis van de schepelingen tot wederom dienstneming van ontslagen Indonesisch personeel niet wenste in te willigen. Enkele maanden geleden zijn namelijk tien Indonesische bedienden ontslagen nadat zij het in Zuid-Afrika liggende s.s. "Roebiah" hadden verlaten aangezien hun eis tot verwijdering van boord van een Nederlandse hofmeester was afgewezen. De thans ondernomen actie tegen de Stoomvaartmaatschappij "Nederland" is uitgegaan van de communistische "Sarekat Buruh Pelabuan dan Pelajaran" (Bond van Havenarbeiders en zeelieden) te Djakarta. De sectieleiders aan boord van het m.s. "Oranje" en het m.s. "Zuiderkruis" hebben zorggedragen voor de uitvoering. Uit solidariteit is ook het Indonesisch personeel van het m.s. "Sibajak" van de Rotterdamse Lloyd op dezelfde datum in staking gegaan. Gebleken is, dat de leiders der "Perhimpunan Indonesia" te Amsterdam, met name SLAMET SUKOTJO en ONG Hui-yang, zich ook met de staking hebben ingelaten. Er bestaat geregeld contact met de A.N.B.V./E.V.C. Van SLAMET SUKOTJO was al eerder gebleken, dat hij onder het Indonesisch scheepspersoneel actief is.

Hierbij kan worden aangetekend, dat de directies van de genoemde stoomvaartmaatschappijen bij voortdurende moeilijkheden hebben met het Indonesisch personeel als gevolg van de actie van de vorengenoemde Indonesische Bond van havenarbeiders en zeelieden.

"Werkende vrouwen" op doorreis

Vrij geregeld passeren Schiphol Indonesiërs, komende uit Djakarta, die bezoeken gaan brengen aan de Sowjet-Unie of andere landen achter het IJzeren Gordijn. Onder hen bevond zich in de jongste verslagperiode een aantal Indonesische vrouwen, die via Moskou naar Boedapest reisden om daar het van 14 - 17 juni j.l. gehouden congres van werkende vrouwen bij te wonen, dat "onder bescherming" stond van het Wereldvakverbond (W.V.V.). Blijkens het "Daily Bulletin" van het "New China News Agency" te Londen is uit Peking ook een vrij grote delegatie derwaarts gegaan.

Ir. Sukarno in Europa

In Rotterdam is opgericht een comité van Indonesische studenten, dat een oproep richtte aan alle

Indonesische studenten in Nederland om Ir. Sukarno te gaan bezoeken wanneer hij deze maand in Bonn vertoeft.

Stakende Ambon~~ne~~zen

De actie der Ambon~~ne~~zen tegen de zgn. zelfverzorging in de woonoorden, gedemonstreerd door een staking in de bedrijven waar zij werkzaam zijn, is vrij spoedig geëindigd al heeft men zich niet bij de maatregelen tot zelfverzorging neergelegd. De actie werd geleid door de Ambon~~ne~~se organisatie B.P.R.M.S.

Surinamers en Algerijnen

In het jongste nummer van "de Koerier", orgaan van de vereniging "Ons Suriname" te Amsterdam, is in een redactioneel artikel een eresalut gebracht aan het Algerijnse volk, "dat zich met geweld losrukt" van het overheersende Frankrijk. In hetzelfde blad is bekend gemaakt, dat genoemde vereniging alle in Nederland gevestigde verenigingen van Surinamers heeft uitgenodigd de zgn. Emancipatie (afschaffing van de slavernij in Suriname) gemeenschappelijk te herdenken, opdat de herdenking in Suriname meer en meer een nationaal karakter krijgt. "Het Surinaams Verbond" te Amsterdam, een groep die zich indertijd van "Ons Suriname" afscheidde omdat zij zich niet kon verenigen met de felle anti-Nederlandse actie dezer vereniging, heeft de uitnodiging inmiddels afgewezen.

VERTROUWELIJK

HOOFDSTUK V - AGENDA

<u>Datum</u>	<u>Bijeenkomst</u>	<u>Plaats</u>	<u>Organisatie</u>
4-8 juli	Internationale Conferentie van Jonge Meisjes	Parijs	W.F.D.J.
26 aug - 4 sept.	4e Wereldcongres van Studenten	Praag	I.U.S.
+ september	<u>Buitengewoon congres C.P.N.</u>	Amsterdam	C.P.N.
9-11 november	<u>4e Congres van De Metaal/E.V.C.</u>	Amsterdam	E.V.C.
december	Internationale Conferentie van Transportarbeiders	-----	V.V.I.-Transport
28 juli-11 aug. '57	6e Wereldjeugdfestival	Moskou	W.F.D.J. en I.U.S.
1957	4e Wereldcongres van het W.V.V.	-----	W.V.V.

Afgesloten 27-6-1956.

Voor het overzicht der stakingen in de maand mei 1956 zie hoofdstuk VI (1) en voor dat van de maand juni 1956 hoofdstuk VI (2).

HOOFDSTUK VI. (1)

Stakingen overzicht in
Mei 1956

V
o
l
g
n
o

<u>Bedrijf</u>	<u>Aanleiding</u>	<u>Inmenging Vakbonden</u>	<u>Resultaat</u>	
Fa.W.GERRITSEN (Aan- mersfirma) te Asd.	Eis tot uitbetaling 3 % premiegelden en 3 % loonsver- hoging		Stakers werden ontslagen en vervangen door nieuw personeel	1
Fa.SMULDERS en TEURLINGS Steenfa- briek te Tilburg	Loonkwestie	Geen	Geen	2
Lijm en Ge- latinefabr. te Delft	Uitbetaling 10 % in gedeelten	Geen	Geen	3
Diverse schoonmaak- bedrijven te Asd.	Looneis 3 % over 1955	CHEVOFA/ EVC en "Nieuw Le- ven" gla- zenwassers- organisatie	2 firma's heb- ben toegegeven a/d eisen	4
NV Spiegel Schoonmaak- bedrijf te Asd.	idem	CHEVOFA/ EVC en "Nieuw Le- ven"	eisen niet in- gewilligd, werk hervat.	5
Groothandel in oude me- talen, Fa. UPPELSCHO- TEN te Dordrecht	idem	geen	werk hervat on- der oude voor- waarden	6
		<u>K.V.W. Sigarenfabr.</u>		

V	Begin	De onder de stakingsstreep vermelde getallen geven het aan-
o	in	tal stakers aan. De boven de stakingsstreep vermelde getal-
l	vari	len geven het aantal arbeiders aan dat in normale toestand
g	ge	werkzaam is.
n	maand	o Staking met vooraf bepaalde tijdsduur (korter dan 24 uren)
o		- staking met vooraf bepaalde tijdsduur (24 uur of langer)
		= staking met nietsvooraf bepaalde tijdsduur.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
1	28/4	20																													
		20																													
2		8																													
		60	(v. 3/5 10.00 v.m. - 4/5 11.00 v.m.)																												
3		65	ged. 1 uur																												
4		2920	(2800 schoonmaaksters en 120 glazenwassers)																												
		4000	schoonmaaksters en 300 a' 400 glazenwassers																												
5		250																													
		450																													
6		12																													
		25																													

Stakingen overzicht in
Mei 1956.

<u>Bedrijf</u>	<u>Aanleiding</u>	<u>Inmenging Vakbonden</u>	<u>Resultaat</u>	V o l g n o
K.V.W.Siga- renfabriek te Roosendaal	Looneis 3 % over 1955	Geen	Geen	7
Chroomle- der fabr. "De Amstel" v/h L.S. GOMPEN te Waalwijk	Wijziging van stuk- loon in werken in "gemeten tarieven"	Geen	Geen	8
NV KORL- VINKE en NV SENFT (schoonm. bedr.) te Den Haag	Eis directe uitbeta- ling 3 % over 1955	EVC stookte NVV advi- seerde tot werkhervat- ting	Werk op oude voor- waarden hervat	9
GERHARD JANNINK & Zn. te Enschede	Men verlangde ga- rantieloon van f.75.--	Geen		10
NV KONDOR te Velsen	Uitbetaling 3 % over 1955	Geen	Werk normaal her- vat	11
Fa.KRUPP te Asd.	Looneisen		Eisen ingewil- ligd	12
Krijtfabr. S.VINGER- LING & Zn. te Gouda	Uitbet. 3 % over 1955	NVV, CNV en KAB bemid- delden NV Sajetfabr.	Geen	13

Stakingen overzicht in
Mei 1956.

<u>Bedrijf</u>	<u>Aanleiding</u>	<u>Inmenging Vakbonden</u>	<u>Resultaat</u>	<u>V o l g n o</u>
NV Sajat- fabr. Clos en Leembrug- gen te Leiden	Eis uitbet. 6 % loonsverhoging	NVV bemid- delde; CPN ers en EVC ers stook- ten en tracht- ten actie te leiden	Werk op oude voor- waarden hervat	14
Bouwbe- drijven te Rot- terdam	Eis uitbet. 3 en 6 %	ABWB/EVC en OVB stook- ten	Werk tijdelijk her- vat in afwachting resultaat voortgezet- te onderhandelingen	15
Bouwbedr. te Groningen	idem	OVB gaf leiding; ABWB/EVC stookte	idem	16
Bouwvak- arb. te Delfzijl	idem	ABWB/EVC en OVB gaven leiding a/h conflict	17 arb. werden ont- slagen.	17
Bouwvak- arb. te Delft	Solidariteit met actie te Rtd. uitbet 3 en 6 %	Ontstaan door toe- doen staken- de Rtd. Bouwvakarb.	Werk normaal her- vat	18
Bouwvak- arb. te Vlaardin- gen	Eis uitbet. 3 en 6 %	Rotterdam- se actie comité	Werk normaal her- vat	19
Bouwvak- arb. te Leiden	idem	ABWB/EVC en OVB stook- ten <u>Aann.bedr.</u>	Werk voorlopig op oude voorwaarden hervat	20

V
o
l
g
n
o

Begin
vori-
ge
maand
De onder de stakingsstreep vermelde getallen geven het aan-
tal stakers aan. De boven de stakingsstreep vermelde getal-
len geven het aantal arbeiders aan dat in normale toestand
werkzaam is.
• staking met vooraf bepaalde tijdsduur (korter dan 24 uren)
- staking met vooraf bepaalde tijdsduur) 24 uur of langer)
= staking met niet vooraf bepaalde tijdsduur

12 34 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31

14

(aanvankelijk 66 later 100
=====

15

(aanv. 1300 oplopend t. + 3000
=====
12000

16

(een halve dag) 400
===

17

47
===

18

132
=====
270

19

300
=====
750

20

140
=====

Stakingen overzicht in
Mei 1956.

V
o
l
g
n
o

Bedrijf

Aanleiding

Inmenging
Vakbonden

Resultaat

Aann.bedr.
Fa. VER-
MEUL uit
Rtd., werkz.
te Velsen

Eis uitbet. 3 en
6 %

Werk normaal her-
vat

21

Bouwwakarb.
Den Haag e.o.

idem

EVC leidde
actie

Werk normaal her-
vat

22

Bouwwakarb.
in Schiedam

Solidariteit met
actie Rtd. voor
uitbet. 3 en 6 %

Werk normaal her-
vat

23

Aannem.be-
dr. v/h
Fa. J. KRAP
te Zeist

Eis uitbet. 3 %
over 1955

Alg. Ned.
Bouwwak-
arb. Bond
(NVV)

Werk hervat op ad-
vies van A.N.B.B.

24

V Begin De onder de stakingsstreep vermelde getallen geven het aan-
o in tal stakers aan. De boven de stakingsstreep vermelde getal-
l vori- len geven het aantal arbeiders aan dat in normale toestand
g ge werkzaam is.
n maand : staking met vooraf bepaalde tijdsduur (korter dan 24 uren)
o - staking met vooraf bepaalde tijdsduur (24 uur of langer)
= staking met niet vooraf bepaalde tijdsduur.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	
21																																20 ==
22																																±4000 ==
23																																enige honderden ==
24																																23 == 39 (ged, 4 uren)

HOOFDSTUK VI. (2)

Stakingen overzicht in
Juni 1956.

V
o
l
g
n
o

<u>Bedrijf</u>	<u>Aanleiding</u>	<u>Inmenging</u> <u>vakbonden</u>	<u>Resultaat</u>	
NV Sajatfabr. Clos en Leem- bruggen te Leiden	Eis tot uitbetaling 6 % loonsverhoging	NVV bemid- delde.CPN- ers en EVC- ers stook- ten en tracten ac- tie te leiden	Arbeid op oude voorwaarden her- vat.	1
Fa. M.A.WES- SELS (Oud Papierhandel) Asd.	Looneisen 3 en 6 % + extra snipperdagen		Werk op oude voor- waarden hervat.	2
Een Aan- nemingsbe- drijf te Arnhem	Eis uitbet. normale uurloon + toeslagen bij regenverlet i.p.v. uitkering op basis netto uurloon	geen	eis ingewilligd.	3
Pluimvee Slachtbedr. te Laren (Gld)	loonkwestie	geen	geen	4
Bouwvakarb. verschillen- de bedr. in Delft.	Actie i.v.m. eis uitbet. 3 en 6 %	spontane actie	werk nadien nor- maal hervat.	5
Bouwvakarb. versch.be- dr. in Rotterdam	idem	idem; EVC en OVB on- derst.de staking	idem	6
		<u>Bouwvakarb.</u>		

Stakingen overzicht in
Juni 1956.

V
o
l
g
n
o

<u>Bedrijf.</u>	<u>Aanleiding</u>	<u>Inmenging Vakbonden.</u>	<u>Resultaat.</u>	
Bouwvakarb. versch. be- dr. in Groningen.	Actie i.v.m. eis uit- bet. 3 en 6 %	actie opge- zet door contact- comm., ge- vormd tij- dens vorige staking (31-5-56) OVb steunde de staking.	werk nadien nor- maal hervat.	7
Bouwvakarb. versch. be- dr. in Utrecht.	idem	spontane ac- tie, later geleid door ABWB/EVC.	idem	8
Bouwvakarb. versch. be- dr. te Wormer.	idem	spontane so- lidariteits- actie staking te Rtd.	idem	9
Bouwvakarb. 3-tal bedr. te Purme- rend.	idem	ABWB/EVC stookte	idem	10
Bouwvakarb. te Kromme- nie	idem	ABWB/EVC stookte	idem	11
Bouwvakarb. te Velsen	idem	ABWB/EVC Leidde ac- tie	idem	12
Bouwvakarb. te Den Haag.	Uitbet. 3 en 6 %	Spontane ac- tie, daarna geleid door EVC en OVb	Werk op oude voorwaarden hervat.	13

Begin	De onder de stakingsstreep vermelde getallen geven het aan-
in	tal stakers aan. De boven de stakingsstreep vermelde getal-
l	len geven het aantal arbeiders aan dat in normale toestand
vori-	werkzaam is.
ge	
n maand	. staking met vooraf bepaalde tijdsduur (korter dan 24 uren)
o	- staking met vooraf bepaalde tijdsduur (24 uur of langer)
	= staking met niet vooraf bepaalde tijdsduur.

[illegible]

Stakingen overzicht in
Juni 1956.

V
o
l
g
n
o

<u>Bedrijf.</u>	<u>Aanleiding.</u>	<u>Inmenging Vakbonden.</u>	<u>Resultaat.</u>	
Bouwvakarb. te Winscho- ten	Uitbet. 3 en 6 %	geen	geen	14
Bouwvakarb. in Arnhem	idem	Spontane actie ge- leid door ABWB/EVC	Werk op oude voorwaarden hervat.	15
"L.van der BEND" (ex- port slage- rij) in Zwolle	Eis uitbet. 3 % 1955	NVV en KAB bemiddelden	3 % zal wor- den uitbetaald.	16
NV Wolvegas- ter export slagerij te Wolvega.	idem	idem	idem	17

V	Begin	De onder de stakingsstreep vermelde getallen geven het aan-
o	in	tal stakers aan. De boven de stakingsstreep vermelde getal-
l	vorig-	len geven het aantal arbeiders aan dat in normale toestand
g	ge	werkzaam is.
n	maand	. staking met vooraf bepaalde tijdsduur (korter dan 24 uren)
o		- staking met vooraf bepaalde tijdsduur (24 uur of langer)
		= staking met niet vooraf bepaalde tijdsduur.

[illegible]

BIJLAGE I.

VERTROUWELIJK

Beknopt overzicht van de resultaten van de C.P.N.bij de 2e Kamerverkiezingen in Juni 1956.

Plaats	Jaar	Aantal stemmen	Perce- ntage	Stemmen winst of verlies	Percentage winst of verlies
Landelijk	1952	328.621	6.16		
	1954	283.486	5.32	- 45.135	- 0.84
	1956	272.167	4.75	- 11.319	- 0.57

Het blijkt dat, hoewel de C.P.N. ook thans weer in stemmental en percentage is achteruitgegaan, dit verlies toch minder aanzienlijk is dan in 1954 ten opzichte van 1952.

Het huidige verlies van ruim 11.000 stemmen, komt voornamelijk voor rekening van Amsterdam, waar de C.P.N. 8.800 stemmen achteruit is gegaan.

In de andere delen van het land geven de cijfers slechts geringe schommelingen te zien. Tegenover kleine verliezen in de provincies Noord-Holland, Drenthe, Overijssel, Gelderland, Utrecht, Zeeland en Limburg, staat een geringe winst in Friesland en Noord-Brabant, terwijl Zuid-Holland en Groningen praktisch gelijk bleven. Hieronder volgt een meer gedetailleerd overzicht van de situatie, waarbij zoveel mogelijk de provinciale indeling wordt aangehouden.

<u>NOORD- HOLLAND.</u>	1952	149.519	14,6		
	1954	140.834	13,7	- 8.685	- 0,9
	1956	128.952	11,9	- 11.882	- 1,8
<u>Amsterdam.</u>	1952	104.538	22,4		
	1954	101.715	21,4	- 2.823	- 1,--
	1956	92.914	18,9	- 8.801	- 2,5

Het verlies is voor alle stadsdelen algemeen en veel sterker dan in 1954. In de vanouds bekende communistische bolwerken, waar de partij eertijds 40 - 50 % der stemmen op zich verzamelde, is het huidige verlies 3 tot 4 %.

VERTROUWELIJK.

Plaats	Jaar	Aantal stemmen	Perce- tage	Stemmen winst of verlies	Percentage winst of verlies
Jordaan	1952	9.609	44,7		
	1954	9.368	43,6	- 241	- 1,1
	1956	8.732	41,-	- 636	- 2,6
Spaarndam- merbuurt	1952	5.319	42,8		
	1954	5.236	42,4	- 83	- 0,4
	1956	4.753	38,3	- 483	- 4,1
Tuindorp. Buiksloot	1952	1.100	50,9		
	1954	1.090	49,3	- 10	- 1,6
	1956	1.013	44,9	- 77	- 4,4
Eilanden- West	1952	2.824	41,7		
	1954	2.720	41,-	- 104	- 0,7
	1956	2.436	36,5	- 284	- 4,5
Eilanden- Oost	1952	4.266	50,1		
	1954	4.219	49,9	- 47	- 0,2
	1956	3.940	46,2	- 279	- 3,7

Ook in die stadsdelen waar de C.P.N. een kleine of zeer geringe aanhang heeft, is een sterkere achteruitgang waar te nemen dan 1954 te zien gaf, tegenover de resultaten van 1952:

Overtoor	1952	2.160	13,3		
	1954	2.116	13,1	- 44	- 0,2
	1956	1.924	11,9	- 192	- 1,2
Apolló- buurt	1952	154	1,8		
	1954	163	1,9	+ 9	+ 0,1
	1956	134	1,5	- 29	- 0,4

<u>Plaats.</u>	<u>Jaar.</u>	<u>Aantal</u> <u>Stemmer.</u>	- 3 -		<u>Stemmen</u> <u>winst of</u> <u>verlies.</u>	VERTROUWELIJK	
			<u>Perce-</u> <u>ntage.</u>	<u>tage.</u>		<u>Percentage</u> <u>winst of</u> <u>verlies</u>	

Willemsh- parkbuurt	1952	535	3,4				
	1954	507	3,3	-	28	-	0,1
	1956	416	2,6	-	91	-	0,7

ZAA NSTREEK.

Het verlies in de Zaanstreek - naast Amsterdam een belangrijk bolwerk voor de C.P.N. - is bij deze verkiezingen zeer aanzienlijk geweest. In 1954 was dit reeds gemiddeld 2 %, doch ditmaal is het bijna 2,75 % en dus vijfmaal zo groot als het landelijk gemiddeld verlies t.w. 0,57%. In de vier plaatsen waar de C.P.N. percentsgewijze de grootste aanhang heeft (ongeveer 22 %), t.w. Krommenie, Westzaan, Oostzaan en Wormerveer, werden de grootste verliezen geleden (gemiddeld 3,35 %). Hierbij vergeleken is de achteruitgang in de grootste gemeente - Zaandam - nog matig.

Zaandam	1952	5.264	21,17				
	1954	4.843	19,37	-	421	-	1,80
	1956	4.574	17,5	-	269	-	1,87
Zaandijk	1952	613	24,08				
	1954	573	22,08	-	40	-	2,00
	1956	516	19,18	-	57	-	2,90
Koog a/d Zaan	1952	944	23,07				
	1954	932	22,60	-	12	-	0,47
	1956	821	19,73	-	111	-	2,87
Krommenie	1952	1.161	28,45				
	1954	1.060	25,67	-	101	-	2,78
	1956	1.019	22,44	-	41	-	3,23

<u>Plaats</u>	<u>Jaar</u>	<u>Aantal</u> <u>Stemmen</u>	<u>Perce-</u> <u>n-tage</u>	<u>Stemmen</u> <u>winst of</u> <u>verlies</u>	<u>Percentage</u> <u>winst of</u> <u>verlies</u>
---------------	-------------	---------------------------------	--------------------------------	---	--

Oostzaan.	1952	670	25,56		
	1954	658	25,65	- 12	+ 0,09
	1956	599	22,43	- 59	- 3,22

Westzaan	1952	551	29,00		
	1954	500	26,03	- 51	- 2,97
	1956	454	22,7	- 46	- 3,33

Wormerveer	1952	1.756	27,53		
	1954	1.601	24,72	- 155	- 2,81
	1956	1.457	21,3	- 144	- 3,42

NOORD HOLLAND
NOORD.

Met uitzondering van Den Helder, waar zich de C.P.N. door een zeer geringe winst kon handhaven, is de partij in de kop van Noord-Holland vrij sterk achteruitgegaan. Het verlies is groter dan dat van 1954 in vergelijking met 1952 en het grootst in die plaatsen waar de sterkste communistische concentratie aanwezig is.

Den Halder.	1952	505	2,53		
	1954	407	1,99	- 98	- 0,54
	1956	463	2,02	+ 56	+ 0,03

Alkmaar	1952	1.600	7,35		
	1954	1.456	6,70	- 144	- 0,65
	1956	1.224	5,4	- 232	- 1,3

Hoorn	1952	435	5,55		
	1954	418	5,39	- 17	- 0,16
	1956	361	4,42	- 57	- 0,97

- 5 -

VERTROUWELIJK.

<u>Plaats.</u>	<u>Jaar.</u>	<u>Aantal Stemmen</u>	<u>Perce- tage.</u>	<u>Stemmen winst of verlies</u>	<u>Percentage winst of verlies</u>
Wieringen	1952	497	14,11		
	1954	497	14,73	-	+ 0,62
	1956	423	12,26	- 74	- 2,47
Purmerend	1952	509	12,32		
	1954	511	12,74	+ 2	+ 0,42
	1956	406	9,46	- 105	- 3,28

KENNEMERLAND.

Hoewel ook hier over de gehele linie verliezen zijn geleden, die over het algemeen boven het landelijk gemiddelde lagen, is de achteruitgang toch minder sterk dan in 1954. Het grootste verlies geeft het industrie gebied rondom Velsen te zien.

Haarlem.	1952	8.656	9,7		
	1954	7.301	8,2	- 1.355	- 1,5
	1956	6.883	7,4	- 418	- 0,8
Velsen.	1952	3.281	12,26		
	1954	2.838	10,14	- 443	- 2,12
	1956	2.826	9,-	- 12	- 1,14
Beverwijk.	1952	2.000	12,83		
	1954	1.530	10,30	- 470	- 2,53
	1956	1.575	9,2	+ 45	- 1,1
<u>ZUID-HOLLAND</u>	1952	74.877	5,7		
	1954	64.652	4,9	- 10.225	- 0,8
	1956	67.403	4,8	+ 2.751	- 0,1

Den Haag.

Het district Den Haag - het noordelijk deel dezer provincie - heeft bij deze verkiezingen weinig

<u>Plaats</u>	<u>Jaar.</u>	<u>- 6 -</u>		<u>VERTROUWELIJK.</u>	
		<u>Aantal</u> <u>Stemmen.</u>	<u>Perwen-</u> <u>tage.</u>	<u>Stemmen</u> <u>winst of</u> <u>verlies</u>	<u>Percentage</u> <u>winst of</u> <u>verlies</u>

Weinig verandering van de positie der C.P.N. te zien gegeven. Het geringe verlies in Den Haag en Leiden en enkele andere plaatsen wordt grotendeels weer opgeheven door de winst, welke in Delft en Gouda is geboekt.

Den Haag	1952	20.892	6,6		
	1954	18.416	5,8	- 2.476	- 0,8
	1956	17.882	5,3	- 534	- 0,5
Leiden.	1952	4.129	8,33		
	1954	3.580	7,22	- 549	- 1,11
	1956	3.405	6,6	- 175	- 0,22
Delft.	1952	2.231	6,33		
	1954	1.726	4,95	- 505	- 1,38
	1956	2.007	5,41	+ 281	+ 0,46
Gouda.	1952	1.186	5,61		
	1954	902	4,22	- 284	- 1,39
	1956	1.116	4,85	+ 214	+ 0,63

ROTTERDAM.

Tegenover een algemene achteruitgang bij de vorige verkiezingen en tevens in afwijking van het huidige landelijk beeld, geeft het district Rotterdam - het belangrijkste industriegebied van Zuid-Holland - vrijwel overal enige winst te zien voor de C.P.N. In de grotere plaatsen heeft de partij alleen in Dordrecht een gering verlies geleden. Rotterdam - veelal in vergelijking tot Amsterdam als een zwakke veste der communisten beschouwd - bracht 2.200 stemmen winst, hetgeen in verband met de bevolkingsaanwas ter plaatse, overeenkomt met een stijging van ruim 0,1 %.

<u>Plaats.</u>	<u>Jaar</u>	<u>Aantal</u> <u>stemmen</u>	<u>Perce-</u> <u>ntage.</u>	<u>Stemmen</u> <u>winst of</u> <u>verlies.</u>	<u>Percentage</u> <u>winst of</u> <u>verlies</u>
Rotterdam	1952	35.664	9,6		
	1954	31.323	8,3	- 4.341	- 1,3
	1956	33.575	8,4	+ 2.252	+ 0,1
Schielam.	1952	2.378	6,53		
	1954	2.006	5,02	- 372	- 1,51
	1956	2.168	5,16	+ 162	+ 0,14
Dordrecht.	1952	2.285	5,81		
	1954	1.913	4,91	- 372	- 0,90
	1956	1.856	4,43	- 57	- 0,48
Vlaardingen	1952	891	3,33		
	1954	634	2,20	- 257	- 1,13
	1956	1.011	3,15	+ 377	+ 0,95
<u>GRONINGEN</u>	1952	22.288	9		
	1954	18.827	7,7	- 3.461	- 1,3
	1956	19.404	7,7	+ 577	- - -

In deze provincie heeft de C.P.N. haar stemmenpercentage van 1954 weten te handhaven (7,7 %). Dit is voornamelijk te danken aan de winst van ruim 1 % in de stad Groningen, want verder in de provincie heeft de partij vrijwel overal een - zij het gering - verlies geleden. Dit is zelfs ook in het Oldambt het geval. In Finsterwolde heeft de C.P.N. haar meerderheid nog juist kunnen behouden, al is ook hier het verlies 1,3 %.

Groningen	1952	6.828	9,19		
	1954	5.763	7,81	- 1.065	- 1,38
	1956	6.906	8,9	+ 1.143	+ 1,09

<u>Plaats</u>	<u>Jaar</u>	<u>Aantal</u> <u>Stemmen.</u>	<u>Perce-</u> <u>nage.</u>	<u>Stemmen</u> <u>winst of</u> <u>verlies.</u>	<u>Percentage</u> <u>winst of</u> <u>verlies</u>
Finsterwolde	1952	1.009	54,69		
	1954	982	52,77	- 27	- 1,92
	1956	965	51,47	- 17	- 1,30
Winschoten.	1952	1.174	13,55		
	1954	987	11,70	- 187	- 1,85
	1956	1.012	11,51	+ 25	- 0,19
Beerta.	1952	928	45,25		
	1954	842	40,04	- 86	- 5,21
	1956	828	38,51	- 14	- 1,53
<u>Friesland.</u>	1952	11.459	4,5		
	1954	8.228	3,4	- 3.231	- 1,2
	1956	8.889	3,5	+ 661	+ 0,1

De in deze provincie behaalde winst is voornamelijk afkomstig uit de Zuid-Oost-hoek, waar de Socialistische Unie haar grootste aanhang heeft. Waarschijnlijk hebben hier de aanhangers van de Socialistische Unie, die rond de figuur van de ex-C.P.N.er Gerrit Roorda zijn gegroepeerd, hun stem aan de C.P.N. gegeven. In de overige delen dezer provincie heeft de C.P.N. een klein verlies geleden.

Leeuwarden.	1952	2.304	5,36		
	1954	1.561	3,63	- 743	- 1,73
	1956	1.566	3,5	+ 5	- 0,13
Sneek	1952	589	5,78		
	1954	538	5,38	- 51	- 0,40
	1956	492	4,7	- 46	- 0,68

- 9 -

VERTROUWELIJK.

<u>Plaats</u>	<u>Jaar</u>	<u>Aantal</u> <u>Stemmen</u>	<u>Perce-</u> <u>nage</u>	<u>Stemmen</u> <u>winst of</u> <u>verlies</u>	<u>Percentage</u> <u>winst of</u> <u>verlies</u>
Heerenveen	1952	1.735	13,45		
	1954	1.403	11,03	- 332	- 2,42
	1956	1.523	11,40	+ 120	+ 0,37
Smallin- gerland	1952	701	6,84		
	1954	514	4,88	- 187	- 1,96
	1956	555	5	+ 41	+ 0,12
Opsterland.	1952	968	8,85		
	1954	658	6,15	- 310	- 2,70
	1956	921	8,3	+ 263	+ 2,15
Weststel- lingwerf.	1952	795	7,13		
	1954	459	4,16	- 336	- 2,97
	1956	549	4,8	+ 90	+ 0,64
Ooststel- lingwerf.	1952	756	8,33		
	1954	539	6,10	- 217	- 2,23
	1956	666	6,97	+ 127	+ 0,87
<u>DRENTE</u>	1952	6.220	4,4		
	1954	5.648	4,1	- 572	- 0,3
	1956	5.015	3,4	- 633	- 0,7

Behalve enkele kleine uitzonderingen is het verlies hier vrij algemeen en ligt het even boven het landelijk gemiddelde.

Ook in het zuid-oostelijk gebied is het percentage der C.P.N. aanzienlijk gedaald.

Assen	1952	627	4,91		
	1954	452	3,56	- 175	- 1,35
	1956	456	3,4	+ 4	- 0,16

<u>Plaats</u>	<u>Jaar</u>	<u>Aantal</u> <u>stemmen</u>	<u>Perce-</u> <u>ntage</u>	<u>Stemmen</u> <u>winst of</u> <u>verlies.</u>	<u>Percentage</u> <u>winst of</u> <u>verlies.</u>
Emmen	1952	2.446	9,30		
	1954	2.648	10,06	+ 202	+ 0,76
	1956	2.086	7,1	- 562	- 2,96
Hoogeveen.	1952	464	4,70		
	1954	567	5,64	+ 103	+ 0,94
	1956	422	3,8	- 145	- 1,84
<u>OVERIJSEL</u>	1952	22.706	6,1		
	1954	18.647	5,1	- 4.059	- 1 1
	1956	16.310	4,1	- 2.337	- 1

Er valt hier een gestage achteruitgang van de C.P.N. waar te nemen. In het industriegebied Twente is het verlies vrij aanzienlijk te noemen (ruim 2 %). In de gemeente Losser, waar de C.P.N. bij de tussentijdse gemeenteraadsverkiezingen in Mei 1955 dankzij een grote propagandacampagne winst had kunnen boeken (693 stemmen), is de partij sterk achteruitgegaan, maar zij kon zich nog juist even boven het peil van 1954 handhaven.

Zwolle	1952	1.345	4,90		
	1954	1.087	3,99	- 258	- 0,91
	1956	955	3,3	- 132	- 0,69
Enschede	1952	9.199	15,48		
	1954	7.996	13,39	- 1.203	- 2,09
	1956	7.156	11,19	- 840	- 2,2
Almelo.	1952	2.879	11,99		
	1954	2.388	9,72	- 491	- 2,27
	1956	1.871	7,2	- 517	- 2,52

<u>Plaats.</u>	<u>Jaar.</u>	<u>Aantal</u> <u>Stemmen.</u>	<u>Percen-</u> <u>tage</u>	<u>Stemmen</u> <u>winst of</u> <u>verlies.</u>	<u>Percentage</u> <u>winst of</u> <u>verlies.</u>
Hengelo.	1952	1.913	6,74		
	1954	1.451	5	- 462	- 1,74
	1956	1.168	3,7	- 283	- 1,30
Deventer.	1952	3.999	14,86		
	1954	3.554	13,15	- 445	- 1,71
	1956	3.075	10,6	- 479	- 2,55
Losser.	1952	531	5,62		
	1954	462	4,82	- 69	- 0,80
	1956	466	5,6	+ 4	+ 0,78
<u>GELDERLAND</u>	1952	12.939	2,2		
	1954	9.405	1,6	- 3534	- 0,6
	1956	8.925	1,4	- 480	- 0,2

In deze provincie heeft de C.P.N. slechts zeer geringe verliezen geleden, verspreid over de districten Centraal Gelderland en IJsselstreek. De achteruitgang in stemmen komt voornamelijk van Nijmegen; hiertegenover staat Arnhem waar de C.P.N. zelfs nog een kleine winst heeft geboekt.

Te Tiel hebben in Maart van dit jaar tussentijdse gemeenteraads-verkiezingen plaats gehad. Evenals door andere partijen, werd ook door de C.P.N. bijzondere aandacht aan deze verkiezingen besteed. Het verkregen resultaat was voor de partij zeer gunstig (168 stemmen). Dit peil heeft de C.P.N. bij de huidige verkiezing niet kunnen handhaven, maar haar stemmental en percentage bleven toch boven dat van 1954.

Arnhem	1952	2.380	4,01		
	1954	1.799	2,98	- 581	- 1,03
	1956	1.956	3	+ 157	+ 0,02

<u>Plaats</u>	<u>Jaar</u>	<u>Aantal</u> <u>stemmen</u>	<u>Perce-</u> <u>n-</u> <u>tage</u>	<u>Stemmen</u> <u>winst of</u> <u>verlies</u>	<u>Percentage</u> <u>winst of</u> <u>verlies</u>
---------------	-------------	---------------------------------	---	---	--

Nijmegen	1952	1.975	3,45		
	1954	1.629	2,84	- 346	- 0,61
	1956	1.170	1,9	- 459	- 0,94

Zutphen	1952	1.142	8,79		
	1954	928	7,26	- 214	- 1,53
	1956	833	6,2	- 95	- 1,06

Apeldoorn.	1952	1.726	3,56		
	1954	1.484	3,14	- 242	- 0,42
	1956	1.277	2,5	- 207	- 0,64

Tiel.	1952	161	1,94		
	1954	81	0,98	- 80	- 0,96
	1956	107	1,22	+ 26	+ 0,24

<u>UTRECHT.</u>	1952	11330	3,66		
	1954	8682	2,82	- 2684	- 0,84
	1956	8573	2,6	- 109	- 0,22

In de districten Utrecht en Gooi-Beemland (o.a. Hilversum) is de C.P.N. - zij het niet in sterke mate - achteruit gegaan. Amersfoort heeft afwijkend van het algemene beeld, een kleine winst geboekt. Bij de cijfers van de stad Utrecht zij nog opgemerkt, dat volledigheidshalve bij de uitslag van 1952 de cijfers van de voormalige gemeente Zuilen, die per 1-1-'54 in de gemeente Utrecht opging werden gevoegd om een vergelijking mogelijk te maken.

Utrecht.	1952	6998	6,0		
	1954	6237	5,0	- 761	- 1,0
	1956	5697	4,3	- 540	- 0,7

<u>Plaats.</u>	<u>Jaar</u>	<u>Aantal</u> <u>stemmen</u>	<u>Perce-</u> <u>n-tage</u>	<u>Stemmen</u> <u>winst of</u> <u>verlies</u>	<u>Percentage</u> <u>winst of</u> <u>verlies</u>
Amersfoort.	1952	1687	5,4		
	1954	1071	3,4	- 616	- 2,0
	1956	1246	3,6	+ 175	+ 0,2
Hilversum	1952	3561	7,2		
	1954	3030	6,2	- 531	- 1,0
	1956	2665	5,1	- 365	- 1,1
<u>ZEELAND</u>	1952	1281	0,9		
	1954	818	0,6	- 463	- 0,3
	1956	880	0,6	+ 62	- - -
Hier zijn vrijwel geen verschillen van enige betekenis op te merken in vergelijking met de situatie van 1954.					
Middelburg.	1952	208	1,66		
	1954	104	0,86	- 104	- 0,8
	1956	111	0,87	+ 7	+ 0,01
Vlissingen	1952	483	3,52		
	1954	336	2,48	- 147	- 1,04
	1956	354	2,39	+ 18	- 0,09
<u>NOORD-BRABANT</u>	1952	7.794	1,3		
	1954	2.984	0,5	- 4810	- 0,8
	1956	3.823	0,6	+ 839	+ 0,1

In deze provincie - waar evenals in Friesland door de C.P.N. winst is behaald - moet bij de beschouwing der provinciale cijfers in aanmerking worden genomen, dat de uitkomsten van de Staten-verkiezingen niet geheel vergelijkbaar zijn met die van de 2e Kamer-verkiezingen. Bij de Staten-verkiezingen in 1954 werden in enkele Brabantse

<u>Plaats</u>	<u>Jaar</u>	<u>Aantal</u> <u>stemmen</u>	<u>Perce-</u> <u>ntage</u>	<u>Stemmen</u> <u>winst of</u> <u>verlies</u>	<u>Percentage</u> <u>winst of</u> <u>verlies</u>
Brabantse kieskringen geen eigen kandidaten door de C.P.N. gesteld, waardoor de C.P.N. resultaten van dat jaar enigszins werden gedrukt. Het verlies van de C.P.N. in 1954 en de winst van 1956 worden dus niet zuiver door de cijfers weergegeven.					
Eindhoven	1952	1600	2,2		
	1954	478	0,8	- 1122	- 1,4
	1956	846	1,1	+ 368	+ 0,3
Tilburg	1952	1595	2,6		
	1954	607	1,0	- 988	- 1,6
	1956	598	0,9	- 9	- 0,1
Breda	1952	932	2,0		
	1954	308	0,65	- 624	- 1,35
	1956	456	0,9	+ 148	+ 0,25
's-Hertogenbosch	1952	989	3,4		
	1954	501	1,7	- 488	- 1,7
	1956	374	1,1	- 127	- 0,6
<u>LIMBURG</u>	1952	8198	2,3		
	1954	4761	1,3	- 3437	- 1,0
	1956	3993	1,0	- 768	- 0,3

Het verlies in deze provincie ligt even beneden het landelijk gemiddelde. De achteruitgang in het mijngebied is echter veel sterker. Ook voor Limburg geldt dezelfde restrictie als hiervoren bij de beschouwing van Noord Brabant gemaakt. Het in de mijnstreek geleden verlies is opmerkelijk groot. Vergeleken met 1952 is het stemmental van de C.P.N. daar vrijwel gehalveerd.

<u>Plaats</u>	<u>Jaar</u>	<u>Aantal</u> <u>stemmen.</u>	<u>Percen-</u> <u>tage.</u>	<u>Stemmen</u> <u>winst of</u> <u>verlies.</u>	<u>Percentage</u> <u>winst of</u> <u>verlies.</u>
Maastricht.	1952	1417	3,53		
	1954	520	1,27	- 897	- 2,26
	1956	538	1,2	- 18	- 0,07
Brunssum	1952	604	6,4		
	1954	431	4,39	- 173	- 2,01
	1956	313	2,68	- 118	- 1,71
Heerlen	1952	1564	5,3		
	1954	1020	3,3	- 544	- 2,0
	1956	849	2,5	- 171	- 0,8
Hoensbroek.	1952	632	7,84		
	1954	538	6,27	- 94	- 1,57
	1956	311	3,23	- 227	- 3,04